

Alte Drucke

Christi Gebedt Aen het Kruyce, voor sijne Vyanden ...

Hayward, John

Graven-Hage, 1639

HET GEBEDT CHRISTI Aen het Cruyce, voor sijne Vyanden.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:gbv:ha33-1-174786](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:ha33-1-174786)

HET GEBEDT CHRISTI

*Aen het Cruyce, voor syne
Vyanden.*

Vader, vergevet hun; want
sy weten niet wat sy doen.

Christi reyse naer den Bergh.

oe onsen Saligh-
maker CHRISTUS
was gerepst op den
hoogen Bergh Gol-
gotha / geladen met
sijn swaer Cruyce /
sijn lichaem seer verswacht zijnde
dooz vasten ende waken den gehee-
len nacht te bozen / ende dooz de kin-
neback-slaghen / geesselen / ende an-
dere versmaethede die hy hadde ge-
leden : zijnde daer dooz seer upt-ge-
put / bepde van gheest ende bloedt.
So ontlasteden de Joden hem hier
eerst van sijn Cruyce / berepdeden de
gaten om hem daer aen vast te ma-
ken

2 Het Ghebedt Christi

ken/brachten den hamer ende de naghelen vooz sijn aenghesichte ; sijne vanden ondertussche rontom hem krielende/ende niet na-latende hem te quellen met vele smadelijcke ende lasterlijcke woorden.

Komt gesegent Cruyce! Kom buygt u om dien te dragen, die hem gebogen heeft onder uwen last. Komt bedde van liefde, onderhout dijn Schepper, die wonderlijcke **langhe** heeft **verlanght** om u t'omhelsen. Hy is op u verliest gheweest dry-en-dertich Iaren te voeren, ende nu komt hy om aen u gehandtvest te worden. O uyt-gelesen Boom! verordent om te draghen de vrucht des levens: waer door de besmettinge van het oude Serpent is uytgebluscht. Kom, neemt op u den prijs van d'heele weerelt; doet uwen dienst aen dien, die u uyt niet heeft gheschapen. Hy heeft aen u een groot werck uyt te voeren: Want aen u moet de Rechtveerdigheyt **voldaen**/ de Barmhertigheyt verheven, de schulden van alle menschen **af-gedaen**/ ende hare Saligheydt verdient worden.

Sijne ontkleedinge.

Doen trocken sy haestelijck sijne bleederen wt/ d'aen-rakinge van de welcke

aen het Cruyce. 3

welcke boozmaels veel gebaerlijcke
qualen hadde genesen. Welcke klee-
deren/ klebende vast aen sijn lichaem
(ghelijck wy lichtelijck kunnen be-
dencken) ter oorsake van 't gheron-
nen bloet dat upt hem was gebloeyt
doen hy gegeeffelt werdt/ scheurden
sijne wondē open/ en ruckte een deel
van sijn vel ende bleesch af: Sulckx
dat sijn gantsche lichaem scheen te
wesen niet anders dan een bleesch-
bloedende wonde. Also stont hy een
wijle tijts naecht ende bloedigh/ ont-
bloot van alle saecken van gemeyn-
schap met de werelt: Sulckx dat
al-hoe-wel sijn gantsche leven was
een Beeldt van armoede / nochtans
was doen insonderheyt verbult
't ghene hy te boozen hadde geseght;
De Prince deses werelts quam, ende en
vondt niet (van 't sijne) in my. Adam
was naer synen Val bekleedt met
bellen: maer onsen Salighmaker en
hadde gheen kleedinge dan sijn on-
nooselheyt; hy en hadde selfs sijn ey-
ghen vel niet onghescheurt om sijn
bleesch te bedecken.

Sijn aen-nageien.

Doen wierpen sy hem rouwelijck
B 2 op

4   **Het Gebedt Christi**
op den Altaer des Cruyces/liggende
op d'aerde : zijnde alsdoen 't ghe-
brypck/ dat geene naecht ghekrupst
werden/ dan de sulcke die om eenige
sware misdæet leden. Alsdoen leg-
gende de buptenste zijde van een van
sijn handen / op een gat dat sy in een
van de tacken des Cruyces hadden
bereydt / Sy sloeghen de Rotze , ende
daer sprongen Rivieren uyt: Exod. 17.
sy nagelden sijne handt/ en 't bloedt
bloeyde overbloedelyk uyt de wōde.

D'eene handt aldus vast gemaect
zijnde/ reekten sy met ghewelt d'an-
dere uyt (zijnde sijn lichaem seere
t'samen ghetrocken door koudē /
bloeden/ vasten / ende pijnē) op een
gat dat bereydt was inden anderen
arm van 't Cruyce; ende daer maec-
ten sy die op ghelijcke wijsē met een
nagel-vast.

Hoe hy werdt uytgereckt.
Doen reekten sy sijn lichaem uyt
met groot ghewelt neer-waerts/ tot
dat sy sijne voeten hadden ghetroc-
ken tot het laeghste gat : ende daer
werdensē op gelijcke wijsē vast ghe-
maect met een groote ende breeffe-
lijcke nagel. Door welck geweldigh
uyt recke van sijn lichaem/ dat van
den

aen het Cruyce. 5

den Propheet David verbult is geworden: als hy seght / Ick ben uytgegoten ghelijck water. Dat is: ick versmelte ende verdwijne door overgroote tozimenten; ick en hebbe niet meer kracht om te bestaen / dan 't water dat uytgegoten wordt. En wederom; Alle mijne beenderen zijn uyte leden: sy doorboordē mijne handen ende mijne voeten; sy hebben alle mijne beenderen ghetelt. Want sijn jammer was so groot / ten deele door sijn eegen swachheyt en dorheyt / ten deele door het wreede uytreckē sijn ledematē / dat sijne leden los gemaect waeren / en ghetrocken uyt hare stercke vasticheyt en sit-plaetsen: door welke reden / sijne beenderen mochten konnen getelt werden.

't Cruyce opgerecht.

Doen namen sy den houten Altaer; gheladen met dese bloedighe Offerhande / ende setteden 't laegste eynde / om met een vol ghegewicht te ballē / in een put die sy bereypt hadden om 't selve op te rechten; ofte volgens de Traditie die in 't ghemeen meest wordt toeghestaen / in een diep hol ghemaect in ren Rotzsteen. Door welchen val / en door 't vast-

6 Het Gebedt Christi

maken daer nae / 't lichaem I E S V
 daer aen genagelt zijnde / ellendigh-
 lyck gheschut wiert : Sijn wonden
 werden op een nieuw geopent / ende
 sijn bloedt begost weder versch te
 bloepen. Ende aldus was de Mae-
 talen Slanghe inde Woestijne op-
 gerecht ; Aldus waren d' Offerhan-
 den G O D E op-gheoffert / die ghe-
 woonelijcken om hooge werden ge-
 heben. Ende aldus was het dien-
 stelijc / dat hy op-gerecht soude wor-
 den / die verozdineert was om een
 Middelaer te zijn tusschen G O D
 ende den Menschē / die hemel ende
 aerde t'samen moeste vereenighen ;
 die alomme sijn oogen moeste wer-
 pen op sijn verloozen Schapen te
 soecken / ende op wien wy alle onse
 oogen moesten slaen.

Met wien hy gekruyst werdt.

Ende s'en wilden hem niet alleene
 cruptigen / maer tusschen twee Die-
 ven : waer dooz hun vooznemē was /
 sijnen Name te berdupsteren / sijn
 credijt te bebleckē / om hem in plaet-
 se banden Messias, te doen achte dooz
 een Prince der Dieben. Dooz seker
 houdende / dat hy van gheen beter
 conditie soude gheacht worden / dan
 de

de ghene mette welcke hy de selfde
condemnatie leedt. Also/niet tegen-
staende dat hy in hem-selven onnoo-
sel was/arbeydē sy om hem in-faem
te maken dooz de misdaden van an-
dere. Maer onsen Salighmaecker
heerde dit tot een ander eynde: Wāt
booz eerst / leedt hy tusschen twee
Misdaders / niet als een Capiteyn/
niet als een Met-gheselle / maer als
een Richter ; upt-druckende een fi-
guere van 't laetste Oordeel. Als
wāneer boetbaerdige sondaers sul-
len werden af-geschepden van d'on-
boetbaerdige ; d'eene gestelt aen sijn
rechtter / d'ander aen sijn slincker
handt : d'eene behouden/ ende d'an-
der verdoemt. Ende wederom / hy
wilde hier dooz te kennen geben/dat
hy de sondaers beminde/dat hy booz
haer stof / ende dat hy 't rantsoen
van hare sonden hadde af-ghedaen.
Ghebiffelijck onsen Salighmaker
beminde de sondaers so / dat hy niet
alleen met haer verkeerde / ghedue-
rende sijn leven / maer tusschen de
selve ; ende hy wil altoos by hun te-
genwoozdigh zijn / om haer te hoo-
ren/om booz haer te biddē/ om haer
te pardonneren wanneer se hem aen-

8 Het Gebedt Christi

roepen : niet alleen gheduerende den tijdt haers lebens/ maer tot de laetste minute van hare doodt. Iae/ naer haer doodt sal hy gereet staen om hun/boetbaerdigh zijnde/ in sijn glorie t'ontfangen.

Alleen-spraecke.

Dijn Salighmaker zijnde aldus op het crupce geklommen/ ende aen handen en voeten tot op-offeringhe van sijn leven vast gemaect; zijnde aldus gestelt als een Lam in't midden van een hoop Wolven: Bedenct ernstelijck (O mijn ziele) wat hy dede/ wat hy sepde/ in wat gedachten sijn gemoet besich was.

d'Onuytsprekelijke tormenten Christi.

Eerst / bedenckt sijne onuytsprekelijke tormenten / daer in dat hy was berooft van alle troost; beyde uytterlijck van andere / ende innerlijck in hem selven. Indien hy eenig deel sijns lichaems roerde/ soo werden sijne wonden daer door te meer pijnelijc. Indien hy hem stille hielt/ behalvens dat onbeweeghlijckheyt een schrickelijcke pijn is/ een vande pijnen der Hellen/ 't ghewichte sels van sijn lichaem scheurde sijne wonden

den wijder open/ende daer door ver-
meerderden geduylichlyck sijne toz-
menten.

d'Eorste woorden Christi aen
het Cruyce.

Daer nae bedenckt hoe dat hy
zijnde in dese uytterste noden/ d'eer-
stemael dat hy sijne lippen opende/
d'eerste stemme die sijne tonge maect-
te/ was dat hy badt vooz sijne byan-
den: Vader verghevet hun, want sy
weten niet wat sy doen. **Sp** spotte-
den/ schimpten/ lasterden; maer hy
badt: te meer sy brandeden in haet;
te meer brande hy van liefde. **Wt**
den overvloedt van 't herte spreeckt
den mondt: ende upt den oberbloet
sijner liefde spzoot dit gebedt.

Maer denckt niet (O mijn ziele)
dat dit waren alle de woorden die
I E S V S spzack/ dat dit was sijn ge-
heel gebedt in 't lange; maer veel eer
dat dit een kort begriyp daer van is:
Want den Apostel seght / dat hy op-
offerde ghebeden ende sineeckingen,
met stercke roepinghen ende tranen.
Ende derhalben doen hy scheen stil
te swijgen/ doen sijn stemme niet en
werdt gehoozt/ doen misschien sijne
lippen haer niet en roerden; terwijle

10   Het Gebedt Christi

de Joden besigh waren / sommighe
met hem te pijnigen / ende sommige
met hem te bespotten: Hout het daer
voor (O mijn ziele) dat dyn soete
I E S V S , als of hy dit noch gevoelt
noch ghemerckt en hadde / aldoen
geheel aendachtich was in 't bidden
tot synen hemelschen Vader ; voor
haer / voor u / en voor alle sondaers.
Sijn leden zijnde strength'lijck op 't
Cruyce ghespannen / gelijk de sna-
ren op Davids harpe / soo maecte hy
sulck een soeten harmonie / als noyt
te voren in de weerdit was ghe-
hoordt ; klinkende op dese wyse in
de oore van sijns Vaders barmher-
tighepdt.

S Y N   G E B E D T ,
uyt-gereckt zijnde.

O Alder-rechtveerdigste , alder-
barmhertigste , alder-heylichste
Vader ! ghy siet wat een ghe-
wichtigh werck ick begonnen hebbe:
Ende nu ben ick getreden in twee van
mijne groote ampten. Het ampt van
een Priester ; soo wel in 't op-offeren
mijns lichaems tot een offerhande , als
in 't

aen het Cruyce. II

in 't doen van supplicatien voor het Volck; ende het ampt van een Advocaet: in 't bepleyten vande saecke der sondaren voor u. Hoort my in beyde dese, dat bid ick u. Hemelsche Vader, beladet dit mijn ghemorfelt lichaem met dijne geesselen; giet daer op uyt de volle mate van dijnen tooren: Ick ben bereydt te verdraghen alle den last die het u sal gelieven my op te leggen. Maer ick bid u, verghevet hun, voor de welcke ick dus lijde. En laet my niet in deser wreeder manieren verliezen mijn bloedt, ende oock verliezen die gene voor de welcke ick het uyt-geve. Den prijs betaelt zijnde, soo ghedooft, bid ick u, dat ick gheniete dat ghene daer voor dat ick betaelt hebbe.

O mijn eeuwige Vader! In vergeldingh' van mijn gehoorsaemheydt aen dijnen wille, in vergeldingh' van mijne komste inde weereldt om die met u te versoenen, in vergelding van alle mijn moeyten die ick ben door-ghepasseert, in vergeldingh' van mijn tegenwoordige tormenten ende doot: en smecke ick van u niet anders, dan dat ghy wilt vergiffenisse schencken aen dese onbarmhertige sondaers. Ick ben wel te vreden dat ghy my niet en

12 Het Gebedt Christi

wout toe-ſtaen , mijn natuyrlijke be-
geerte , doen ick badt voor my ſelven,
dat deſen Kelck mochte van my voor-
by gaen ; maer en ontſeydt my niet
(bid ick u) als ick voor deſe bidde.
Want ick achtet een grooter weldaet,
dat haer vergiffeniſſe gheſchiede , dan
dat deſen Kelck ſoude hebben van my
voor-by ghegaen : Ick achtet meerder
goedt dat ſy voor eeuwich leven , dan
ick het ſchade achte dat ick voor het
tegenwoordige ſterve.

O mijn goedertieren Vader ! daer is
een tijdt om te vergeven , ende een tijt
om te ſtraffen : maer indien daer oyt
een tijdt is om te vergeven , ſoo iſt nu.
Even nu, wanneer ick vergevinge ver-
foecke , ſelfs op 't eynde van mijn le-
ven ; nu , terwile mijn bloedt verſch
loopt om vergevinge ; terwile d'offer-
hande wert geoffert, om welcker wille
ghy ſout vergeven. Want nu verkon-
digt ghy opentlick dijn Pardon: Barm-
hertigheyt en Waerheyt, Gherechtig-
heydt en Vrede , omhelſen en kuffen
nu minnelick malkand'ren. Ghy gaeft
eenmael vergiffeniſſe aen d'Iſraëlitē,
ô mijn Vader ! doen **Moses** ende
Aaron voor haer offerden een wey-
nigh Reuck-offer ; ende en ſult ghy
geen

aen het Cruyce. 13

geen vergiffenisse geven aen die ghene
 voor de welcke ick my selven ghehec-
 lick offere? ghy gaest eenmael Victo-
 rie doen ~~Moses~~ syne handen tot u
 op-hielt; ende en sult ghy niet aensien
 het uyt-strecken van mijn bloedende
 handen? Vader! Ick ben inde weerelt
 gekomen, nu lijd' ick de doot inde
 weereldt om dijnen toorn te bevredi-
 gen; maer wat profijt salder volgen uyt
 mijn komste ende uyt mijn doot, in-
 dien de menschen steets souden belast
 blijven met dijnen haet? Indien mijne
 doot dijn gramschap niet en kan be-
 vredighen, wat kanse dan doen? Wat
 kander dan versoeninghe maken tus-
 schen u ende sondaers? O mijn goc-
 dertieren Vader! doen ick door dijn
 beschickinge inde weerelt quam, doen
 ick door dijn beschickinge op my nam
 te sterven, beloofdet ghy, dat dyne
 gramschap door myn doot soude wer-
 den uytgheblascht, dat dyn gramschap
 ende myn leven te samen souden eyn-
 dighen. Derhalven om ontlast te zyn
 van dyne belofte, ende om dat myn
 leven by u dierbaerder is dan dyne
 gramschap; vergheeft, bid ick u, en
 weest bevredight. Siet hier stelle ick
 my selven inde rete; Siet hier stelle
 ick

14 Het Gebedt Christi

ick my selven tusschen de sondaers ende u.

Maer / **O** groote Middelaer! waerom bidt ghy soo ernst'lyck booz de sondaers? ofte waerom soude haer gunste geschieden? Om dat sy niet en weten wat sy doen? Waerom seght ghy niet veel eer tot dijnem Vader, ghelijck inden Psalm staet: Schudder dyne grimmicheydt uyt op het Volck dat u niet en kent? Psal. 79. ofte / ghelijck in een ander plaetse: Zijt niemandt ghenadigh van die, die moet-willighe quaet-doenders zijn. Psalm 59. Ofte indien ghy selve niet en wilt zoeken het ongelijc't welck u gheschiet / waerom en laet ghy het nochtans niet ter gheliefte van dijnem Vader? Waerom en soude niet de Justitie haren ganch gaen? De Wet seght / Ooge om ooge, handt om handt, lijf om lijf: Ende wat batet u / dattet dese Misdadere nu moet hergeven worden? Wat verlichtinge is dit booz uwe pijnen? wat goet booz u selven?

O! IA: Ick ben wel te vreden, O myn Vader! dat ghy my belast met dyne gramschap, in sulcker maten alst u goet dunckt: doch alsoo, datter niet met

aen het Cruyce. 15

met u onverfoent mach blijven; alsoo,
dat myn verlossinge niet en zy onvol-
maeckt ende verminckt; alsoo datter
in den mensche gheen faute en blijve
om verlost te worden, ende in u gheen
gramschap om verfoent te worden.
O goede Vader! Belast my vryelick
(segh ick) met dyne slagen, leghtse soo
sekerlick ende strenglick op my als
ghy wilt: maer en **lijdt** niet dat myn
lijden soude vruchteloos zijn; en ver-
dobbelt niet myn smerte, met my te
doen verliefē't profijt vā myn smerte.
Want 't soude my een grooter smerte
zyn dat dese sondaers soudē verloren
gaen, dan alle de tormenten zyn waer
mede sy my verscheuren: Even gelijk
een minnelijcke Moeder meer be-
droeft is alsse haer kint verliest, danse
was in haren arbeydt om dat te baren.
Door lijden ende door vergeven moer
de versoeninge der weereldt volbracht
worden: ende derhalven vergheeftet
haer, O goede Vader! voor de welcke
ick lijde; ofte anders en kander gheen
versoeninge volgen. Ende indien de
doodt die ick nu **lijde** / Indien het le-
ven dat ick nu **op-offere** niet genoeg-
saem en is, soo wil ick **lijden** en **op-**
offeren alles wat ghy soudt moghen
ver-

16 Het Gebedt Christi

vereyffchen; Ick wil alles doen, O mijn goede Vader! om u geheelijck te bevredighen.

Sijne pleytinghe.

Maer indien ghy niet en wildt ghebeden zijn absolutelijck, nochtans verghevet hun, bid ick u, ten aensien van hare onwetentheydt. Want nochte dit Volck, nochte hare Regierders en weten niet ten rechten, of wie dat ick ben, ofte wat werck ick in handen hebbe. Waer uyt volght, dat **sy niet en weten wat sy doen.** Ghesegghende Vader! **ghy hebt my wijser ghemaeckt dan mijne Opanden. A. 3.**

17. Want ick weet seer wel wat ick voor hebbe te doen; maer ghy hebt niet ghedooght dat den Duyvel het volkomentlijck soude weten; veel meer is dese onverstandige menichte ghedompelt in onwetentheydt. Ende derhalven ben ick so verre van wrake te begheeren, dat hoe veel te ernstlijcker datse arbeyden om my met vele tormenten te verderven, Ick soo veel te ernstigher ben in 't bidden ende pleyten voor hare saligheydt: al ist dat sy my dooden, **nochtans en verstaetse niet / anders mochten sy 't vergheten. Psalm. 59.** Want helaes!

sy

sy zijn onwetende; Ick ontferme my
 over haer met mijn herte, ende van
 herten begheer ick van u, dat ghy voor
 haer wilt verbeden worden. Nu is den
 tijdt voor haer eerst aenghekommen,
 O goedertieren Vader! om my te ken-
 nen; s'en kunnen niet sonder onschult
 zyn dan nu; want voor desen seyde ick
 also tot haer: **Wanneer ghy lieden den**
Sone des Menschen sult verhoogt
hebben / dan sult ghy bekennen dat
ick het ben. Ioh. 8. 28. Want gelijcker-
 wijs sy onderwesen zyn gheweest door
 myn leven, so moctē sy voornamelick
 onderwesen werden door myn doot.
 Tot noch toe is hare onwetenheyt veel
 eer geweest een straffe der sonde, dan
 een sonde der straffe (segh ick) niet
 alleen der dadelijcke sonde, waer door
 vele **zijn overgegeven tot eenen ver-**
keerden sin: Rom. 1. maer oock der
 erffelijcke sonde, waer door den men-
 sche geboren is niet alleen verduystert,
 maer oock steke-blindt in saken die
GODT betreffen. Weshalven, en-
 de om dat de sonde die voortkomt uyt
 onwetenheyt ghemeenlijck niet soo
 swaer en is als de sonde die voort-
 komt uyt swackheyt; laet het u beha-
 gen (ô mijn Vader!) **haer te vergevē.**
 Ende

18 Het Gebedt Christi

Ende eerst verdrijft uyt hare ghedachten den waen van wetenschap : want de kennisse van d'onwetentheyd is den eersten stap tot wetenschap. Daer nae geeft haer tijdt ende middelen om onderwesen te worden : Opent haer verstant om my te kennen, ende om haer selven te kennen : maer ghelijck de sake nu staet, verghevet haer, bid ick u, **want sy en weten niet wat sy doen.**

Ende vorder, ghemerckt ick verheught ben in 't ontfanghen van dit leet, waerom hebt ghy een mishaghen in die ghene die 't doen? Aenghesien de beleedighde partije het onghelijck vergheeft, op wiens versoek wil dijne Rechtveerdigheydt vervolghen? Wat heeft de Rechtveerdigheydt te doen alsser niemant klaeght? Ghewisselijck, niets en kander ghenaeemt werden een onghelijck, 't ghene niet en is ghedaen teghen onsen wille. Derhalven, aenghesien ick ghewilligh lijde, ende dat in ghehoorsaemheydt aen dijne wille ende ordonnantie, om voor de werelt te volbrengen een seernootsakelijck werck; soo en blijft niet verbelght teghen die ghene, door wiens handen mijn eygen wille is volbracht, ende dit groot werck vervult.

Ob-

Objectie.

Maer men soude misschien moghen segghen / dat ghelijcker wijs dese daedt in haer selven d'alderhatedijckste sonde is d'ieder opt was begaen; soo zijn dese ten aensien van haer selven / d'alder-onwaerdighste sondaers om vergevinghe t'ontfanghen.

Antwoorde.

Laet dit alsoo wesen: Maer ô heylighe Vader! Sterve ick alleene voor kleyne misdaden? is mijne doot niet ghenoeghsaem voor alle? Sterve ick tot eenigh ander eynde, dan dat alle misdaders mochte vergheven werden? Ende en wilt ghy mijn lijdē niet meer achten, dan eenigh menschen's sonden? meer mijne liefde in 't sterven voor mijne pijnighers, dan hare boosheydt in my ter doot te brengen? Het is inder daedt waerachtigh, dat soo ghy haer wildt straffen naer hare verdiensten, soo zijn alle de tormenten der hellen nerghens nae ghenoeghsaem: maer daerom ist beter haer vryelijck te vergheven. Want ghelijcker noyt eenighe sonde en is gheweest die by dese te vergelijcken was, alsoo en sult ghy noyt dierghelijcke ghelegentheyt hebben

20 Het Gebedt Christi

hebben om dijne Barmhertigheydt bekent te maecken. O mijn Vader! aenghesien mijn bloedt door dijnen wille is vergoten, soo ghebruyckt het selve tot het beste effect; Laeter niet een mensche berooft zijn vande wel-daet van datte, dat ruym ghenoeghsaem is voor allen. Ende bejonstight my alsoo, O Vader! nademael ick doch nootsaeckelijck moet sterven, dat ghy 't beste profijt doet met mijn doot; ende dat ghy mijn leven soo dier verkoopt als ghy kondt. Ende derhalven toont nu een mirakel van Barmhertigheydt, in dien ghenen te vergheven, die my totter doot toe pijnighen. Want hoe grooter misdaders ghy 't om mijnent wille vergeeft, te beter sal ick dencken dat ick mijn leven besteet hebbe, ende dies te heerlijcker sal dijne Barmhertigheydt haer vertoonen. Ende wat baet het dat ick sterve voor alle sondaers, indiender verghevinghe werdt gheweygert voor eenige sonden?

MEDI-

MEDITATIEN

op dit Gebedt.

O kostelijck Ghebedt !
 alleen bequaem om voort te
 komen van onsen Alder-barmher-
 tighsten Verlosser : dewelcke / ghe-
 lijck hy ons gheleert heeft onse Op-
 anden lief te hebben / te bidden voor
 die ons verbloecken ; alsoo bevestigt
 hy 't selve hier door zijn exempel :
 O sachtmoedige Salighmaker ! wat
 een vperige liefde blakerde in dijne
 woorden ? hoe waerachtelijck had-
 den de Joden te vooren van u ghe-
 seght : Noyt mensche heeft soo ghe-
 sproken , als hy spreekt ? Want laet
 alle de ghebeden die opt zijn gedaen
 te voorschijne ghebzacht werden /
 ende wy en sullender gheene binden
 die hier by zijn te verghelijcken .
 Vele hebben ghebeden voor haer sel-
 ven / vele voor hare vrienden : maer
 wie heeft opt te voer in deser boegen
 voor zijn vanden ghebeden ? Vele
 hebben misdaden vergeben na datse
 waren ghedaen ; als de pijn voor-
 by was / ende den misdoender mis-
 schien een behagen hadde in 't geen
 hy

22 Het Gebedt Christi

hy hadde ghedaen : maer terwyle de misdaedt noch begaen woꝛdt / ende eerse volbracht is / selfs wanneer d'uptsinnighepdt en booshepdt op 't hooghste is / u te sien / niet alleene vermijden van uwe vanden te hant / maer vperighlijck haer beminnen : te hoozen ghebeden voꝛ haer / bloepende upt dijnen monde / met tranen ende suchten / terwyle dat dijn bloedt vast was loopende upt dijne aderen / u te hoozen plepten voꝛ haer / daer ghy niet en wout dijnen monde openen om voꝛ u selven te spreken : Wat sullen wy seggen ? dan dat medelijden en barmhertigheyt / ongelijck en barmhertigheyt / toornigheyt en lijdt saemhepdt / haet en liefde / hier malkanderen ontmoet ende tegen een gestreden hebben ?

Ⓞ bziendelijcke I E S U ! Ⓞ glorie van mijn Ziele ! wat mensche-lijck vernuft / jae wat Engelen verstandt / is machtich te begripen / dat ghy niet alleen gheduldelijck soudt lijden / maer dock dus ernstelijck bidden voꝛ dijn doodelijcke vanden ? Dijn smerte / dijn vermoep- hepdt / de stroomen bloedts die nieu- welijcx van u af-bloepden / hadden
u wel

u wel konnen doen geheugen / bepde
haer booshept ende hare ongherech-
tighepdt : ende eben-wel nochtans
soo waert ghy geheelijck besigh om
Pardon te besorgen / bepde booz die /
ende booz alle hare andere sonden.

O eeuwigh-dupzende goedthepdt !
wat een wonderlijck exempel hebt
ghy gegheben bepde van lijdt saem-
hepdt ende van liefde ? Ghy ontbon-
det die / die u bonden ; ghy pleyledet
booz die / die u beschuldighden : ghy
smeectet booz die / die vast besigh
waren om u te dooden : sy en willen
niet weder-keeren inde Stadt / booz
al-eer ghy doodt zijt ; ende ghy en
wildt niet sterben booz al-eer ghy
hun Pardon verkreghen hebt . **O**
Verlosser der Zielen ! nopt en dedet
ghy onghelijck aen pemandt / ende
oock ghy en beschuldichdet nopt pe-
mandt ober het onghelijck datse u
aen-beden : Alle dijnē daden ende
woozden die streckten daer toe / om
ons lijdt saemhepdt / medoogenthept /
nederighept / vziendelijckhepdt / ende
alle andere goedighepdt te leeren.
Al-hoe-wel ghy in dese weerelt bele-
vande haddet / nochtans en noem-
det ghy nopt eenigh mensche bpant ;
maer

24 Het Gebedt Christi

maer gy rekendense alle booz vrien-
den / om dat ghy selve een vriendt
waert aen allen.

Te boozen hebt ghy ghepresen-
teert gheweest booz den Hooghen-
priester ende Schryft- gheleerde /
booz Pilatus , ende booz Herodes ;
in welckers tegenwoozdigheyt ghy
meest altydts stille sweeght : maer
ghepresenteert zijnde booz dijnen
Vader aen 't Crucce / soo opendet
ghy dadelijck dijne lippē om te spre-
ken booz die gene die u pijnichden.
On-wyt-spreekelijcke liefde ! Hoe
onwaerdeerlijck is geweest dijne
liefde teghens den ellendigen men-
sche ? Doen ghy beschuldigt wiert
booz de weerdtsche Richters / en
wout ghy niet een woozdt gebzup-
ken booz u selven : maer doen ghy
nu immers u selven begaest om tot
dijnen Vader te bidden / waerom en
badet ghy hem niet / om uwe pijnen
ofte te verlichten ofte te verkorten ?
Waerom en hebt ghy gheen deernis
met dijn onnoosel vleesch ? dijne ge-
martelde leden ? waerom schijnt
ghy u leven soo wepnigh te achten ?
ofte waerom schijnt ghy dijne be-
droefde Moeder te versupmen : dijne
ver-

verstropde Discipulen : dijne bezuckte na-bolgers ende vrienden : ende begheeft u selven om vooz uwe vbanden te bidden : Waerom bidt ghy vooz hun / sonder datse 't op u begheeren : waerom smeect ghy om vergevinghe vooz hun / sonder datse ofte ghenoeghdoeninghe ofte ootmoedigheyt bewijzen over hare misdaedt :

O soete ende eenige Salighmaker ! Hoe vperigh is de kracht dijnes Gheestes : hoe hebt ghy doen blijken 't ghene ghy voozmaels seydet; dat ghy niet en waer gesonden/dan tot de verlooren Schapen des huys Israëls : dat ghy niet en quaemt om de rechtbeerdige te roepen/maer de sondaers ter bekeeringe : Alle dijn leven lang verkeerdet ghy met sondaers / om de selve beyde vooz vermaninghe/ ende vooz exempel tot u te bekeeren ; ende nu op dijne doot bidt ghy vooz haer.

De gestaltenisse van Calvarien verandert.

O Calvarien ! hoe haest is u gestaltenisse verandert : Te voozen waert ghy een plaetse daermen Justitie dede aen schadelijcke misdaders;

26 Het Gebedt Christi

ders; maer nu zyt ghy gheheplight tot een plaetse der Offerhande ende vooz-sprake vooz de selve. **O** En betaemde niet dat Offerhande alleen soude gaen sonder Voor-biddinghe: ende derhalben gelijckerwijs onsen grooten Priester hier sijne Offerhande dede vooz de sonde/ alsoo dede hy oock hier sijne Voor-biddinghe vooz de sondaers. Ende ghy / **O** hartnechtige Joden! Siet hoe onsen gebenedijden Heere ulwe handelinghe vergolden heeft. Ghy verandert syn Gebeden-hups in een spelonche der Dieben; ende hy heeft u spelonche der Dieben verandert in een hup des ghebedts. **O** leerende/dat/ghe-lyck hy te vooren hadde gheseght / de ure doen ghekomen was, wanneer den V A D E R soude werden aengebeneden, nochte inden Tempel te Ierusalem, nochte op den Bergh te Samarien, maer dat hy soude werden aengebeneden inden gheest ende waerheydt. Iohan.4.

De groote Barmhertigheydt ende goetheydt Godts.

O ghekrupste I E S U ! **O** vermaeck van mijn Ziele ! wat sullen wy segghen van dijne upt-nemende goet-

goethepdt? niet grooter reden moghen wy nu bzhagen / waer is dijn boozleden gramschap? als den Prophet David eens vzaeghde / Waer zijn dijn voorleden barmhertighede?
O behout van mijn Ziele! wie kan wan-hopen van dijn goethepdt? wie dorst die mis-troubwen? **Ghy** pardonneeret die / die niet en wou-den ghepardonneert zijn / ende sal 't Pardon ontsept worden die ghene die het vperighlijck begeeren. **Ghy** badet booz die ghene die u toymen-teerden ende lasterden; ende en sult ghy niet bidden booz die / die u aen-bidden?

Christi lijdsamheyt ende liefde.

O gebenedijde Salighmaker! doet ghy waert aen het Cruyce/verlieten u alle dingen/ behalven alleene dijn lijdsamheyt ende dijn liefde. Dooz dijn lijdsamheyt leedt ghy d'alder-upt-gelesenste toymenten; dooz dijn liefde offerdet ghy gebeden op met stercke roepingen ende tranen. De Joden verwechten dijn Vader om over haer wzake te nemen/ midts te segghen / Sijn bloedt zy op ons: maer ghy badet hem die wzake quijt te schelden / om dat dijn
E 2. bloedt

28   Het Gebedt Christi
bloedt vooz haer was uyt-ghestort.
Sp leyden u vooz den Hoogh-
Priester/ ende vooz Pilatus, om u te
doen veroordeelen; maer ghy steldet
haer vooz dijnen Vader / op dat het
haer mochte werden vergeben. Sp
riepen tegens u / Laet hem cruycigē;
maer ghy biddet vooz haer / Vader
vergevet hun.

Een hooge verborgenthey.

Sekerlijck/ O mijn Salighmaker!
het is een soo grooten wonder / dat
ghy badet vooz die gene die u laster-
den; dat ghy Pardon gaest aen die
die u ter doot toymenteerden/ ende
dat sonder droefhepdt / sonder dat
te versoecken; 't Is soo hoogh een
verborgentheydt/ dat dijn ghebedt
Vader, vergevet hun, soude ober-
winnen hun ghebedt/ Sijn bloedt zy
op ons: dat al-hoe wel wy 't moe-
ten ghelooven / soo en kunnen wy 't
nochtang niet begripen.

Den waren Middelaer.

Ende ghy/ O Hemelsche Vader
en soecht niet meer naer yemande
die de bresse soude op-maken, ende
inde rete staen tusschen u ende het
Landt. Ezech. 22 30. Aenschouwt/ dit
is hy / dit is den waren Middelaer
tusschen

tusschen u ende ons: op-gericht tus-
 schen hemel ende aerde / om haer
 beyde t'samen te versoenen. Ende
 om dat niets kan dienen tot een be-
 quamen middel om twee contrarie
 saken te vereenighen / dan het ghene
 van beyde deelachtich is. Men-
 schouwt / desen Middelaer die is
 deelachtich van dijne natuere / als
 zijnde waerachtigh G O D ; ende
 van onse natuere / als zijnde waer-
 achtigh mensche: ende derhalven
 is hy een bequaem midden om haer
 beyde t'samen te voeghen / te echten /
 te vereenigen. Een bequaem mid-
 den / segg ick / op de welcke de men-
 sche mach leggen alle sijne sonden /
 ende G O D doen af-leggen alle sijne
 gramschap: die als een stercke ende
 on-deur-brekelycke muur / onse son-
 den alsoo kan weer - houden datse
 niet en naerderen tot G O D , ende
 G O D S wzake alsoo datse niet en
 naerdere tot ons.

Maer / O mijn Ziele ! en ober-
 loopt niet haestelijck dit banc-
 guet ; neemt een volkomener smake
 van elck gherechte; oberpeynst aen-
 dachtelijck en oberlegt dese dinghen

30 Het Gebedt Christi
ghelijck een reyne Beeste die her-
kmaeutot. Menmerckt eerst/de vooz-
naemste omstandigheden van dit
ghebedt; daer nae overweeght per-
tinentelijck elck woort van dien.

DE VOORNAEMSTE omstandigheden van dit Gebedt.

Wie was het dan die
dus badt? Den Sone Gods,
die alder-waerdighst was om ghe-
hoort te worden: Tot wien badt hy?
Tot GOD den Vader / die alder-
machtighst was om te vergunnen:
Voor wien? Niet alleen voor sijne
Wijnigers/niet alleé voor het Joot-
sche volck; maer voor alle sondaers/
voor de welcke hy storf; voor alle
menschen welckers sonden d'eenige
oorzaak waren van sijne doot. Selfs
voor die / die weynigh achteden op
haer selven; jae/ voor vele die als-
doen noch niet en waren / heeft hy
vperighlyck ghebeden: Want 't en
3p Christus eerst voor de sondaers
bidt/

bidt / soo en sullense nimmermeer
machtigh zijn vooz haer selven te
bidden. Waer was het? Op den
Altaer des Cruyses. Wanneer?
In den tijdt van sijn uytterste toz-
menten/ende van sijne ghenakinghe
ter doodt. Hoe? Met sijne handen
(ghelijck eenen anderen Moses) ten
hemel upt-gestreckt: ende sijn gant-
sche lichae in gheberwt met bloedt.
Op wat wijze? O! op d'aldervol-
maeckste wijze. Want den Apostel
seght / Dat hy offerde gebeden ende
smeeckingen, met stercke roepingen
ende tranen. Hebr. 5. Sijn gebeden
waren veele / ghesteldt in maniere
van ootmoedighe smeckinghen; met
machtighe ende stercke roepingen,
ende met tranen. Ende derhalven
zijnde de substantie van het ghebedt
van grooter Godbzuchtighepdt en-
de verdienste/soo en ist gheen won-
der dat den Apostel daer by voeght/
Dat hy is verhoort geworden.

Sijn sterck gheroep.

Dooz sijn sterck geroep moet ghy
berstaen / dat hy GODE sijn oot-
moedighe gebeden heeft op-geoffert
met seer krachtige ghenegenthepdt/

22 Het Gebedt Christi

met diepe versuchtinghen / met een geweldige dzift van begheerte ende wille. Want die ghene wordt gheseydt oberluyt te bidden / welckers Ziele blaekt met vperigher debotie ende begheerte ; welckers ghedachten niet af-ghetrocken of slauwen zijn / maer gheheelijck ende ernstelijck aendachtich tot de saecke daer hy mede besich is. 't Gheroep der sonde is upttermaten sterck / ende nochtans en wordt de oore gheen gheluyt ghewaer ; maer 't vperigh gheroep der Godvruchtighheydt is veel stercker / hoewel uptterlijck geen stemme ghehoort en wordt. Daer en is gheen sterck roepen tot GOD, dan dooz oberbloet ofte van liefde ofte van droefheydt : welcke beyde seer krachtich waren in onsen Salighmaker aen het Cruyce. Liefde / obermidts het medelijden dat hy hadde teghen andere : Droefheydt / obermidts het lijdē dat hy boelde in hem selven. Hy was ontstecken met liefde / dooz sijn gheestelijcke leden : sijn natuerlijcke leden die drebden hem tot droefheydt. Dooz dese liefde ende dese droefheydt moeste nootsakelijck sijn gheroep upttermaten

maten sterck wesen. Ende boben
dien / soo moestet een gheweldighe
stemme zijn die vooz alle menschen
wiert verhoort; die 't gheroep aller
sonden stilde en smoozde. Want t en
was niet alleen vooz die ghene die
hem tozmenteerden / maer 't was
vooz alle menschen dat hy doen bat:
hy die vooz allē stierf / die heeft vooz
allen gebeden.

Sijne tranen.

Maer / O goede I E S U ! O sou-
laes van mijn Ziele ! wie konde
waerdigh zijn om soo na by dyn
Cruyce te staen / dat hy bloedt sagh
bloepen upt dyn bleesch / en tranen
upt dijne ooghen ; dat hy saghe dyn
bloedt ghemenght met tranen ; dat
hy saghe / dat / ghelijck ghy dijne
Passie begostet met sweet en bloet /
ghy oock alsoo de selve eyndichdet
met tranen ende bloedt ? Wat Dia-
mantigh herte en soude niet bzenen ?
wat loode ogen en soude niet smel-
ten in tranen ? wat aerdsche gheest
en soude niet beweeght worden / ge-
lijck het gantsche aerdrich werdte ?
te sien dijne Offerhande bespr:ngt /
ofte lieber geberwt met bloedt / ende
dyne

dijne ghebeden bevochticht met tranen; te sien dijne tranen verciert met bloedt / ende dijn bloedt ghe-
 wasschen met tranen? te sien hoe dat ghy te ghelijcke dijns Vaders
 rozen sloeght met dijne ghebeden/
 ende sijn herte vermozwedet met
 dijn suchten ende stenen? **O** ghebe-
 nedijde Verlosser! Al-hoe-wel ghy
 badet tot dijn Vader om de grootste
 sake die opt van hem was geëpscht:
 nochtans al haddet ghy noch een
 grooter begeert/soo was dijn bloedt
 soo overbloedigh/ dijne roepinghen
 soo sterck / dijne tranen soo menigh-
 buldigh / ende dijne liefde waer upt
 die bloepen soo vperigh; dat dijne
 liefde/dijn bloedt/dijne tranen/ ende
 dijne roepinghen de selve souden
 moeten verkrijgen hebben.

Hoe schadelijk de sonde is.

O sonde! Hoe schadelijk zijt
 ghy aen d'hemelsche Vader: hoe
 gantsch ghebaerlyck aen den staet
 onser Zielen? Aenghesien dit Soen-
 offer noodigh was om u te vernie-
 tighen; aenghesien 't Pardon vooz
 u niet en konde verkregen werden/
 dan vooz dit bitter lijden / vooz dees
 bloedighe tranen onses Verlossers.

En

En ghy (O mijn Ziele) wanneer ghy biddet tot den H E E R E, soo schreyet pffelijcken / en weent overbloedelijcken om uwe sonden : suchtet / steent / rucht bloedige tranen upt dijn herte wanneer ghy vergebinge eyscht ; aengesien dijnen Salighmaker dus schreyde ende weende doen hy booz u badt. Want wat reden ofte recht is het / dat dijn Salighmaecker booz u soude schreyen ende weenen / ende ghy niet booz u selven ? Ofte soo ghy niet en kondt weenen in uwe ghebeden / nochtans weest ernstigh ende aendachtigh ; en laet uwe ghedachten niet verstroopt / niet swaer ende loom zijn : want indien ghy niet aendachtich en zijt om uwe ghebeden te doen / soo en sal de H E E R E niet aendachtich zijn om die te hoozen. Leert oock weenen / niet alleen om dijn eygen misdaden / maer oock om de sonden ende ellenden van andere ; eben als den Prophet Ieremias klaeght over den jammer sijns volckx / doen hy seyde : Mijn ooghen beswijcken ende zijn duyfter van weenen. Want alhoe - wel ware Liefde altoos begindt aen ons selven ; nochtans soo

36 Het Gebedt Christi

moet sy haer uythzeyden aen alle: daer en is gheen waerachtiger kenteecken van ware liefde / dan als sy haer uyt-bzeydt aen alle: Ende dat niet alleene in het thoonen van medelijden over hare ellenden / maer booznemelijck in pardon te versoeken booz hare sonden. Verheught u over het goet dat andere menschen ghebeurt / ende bedroeft u in haer quaedt: Seght lof over 't eene / ende ghebeden over 't andere: ende alsoo sult ghy profijt doen met een yder menschens leven.

VANDE SUBSTANTIE deses Gebedts.

Maer gae voort / O mijn Ziele! tot de substantie van dit Ghebedt / ende aenmerck wel yder woort daer van. Gelyck een neestige Bye vlieghe van Blomme tot Blomme om Honigh te garen / soo mede loopt ghy van Woort tot Woort / om te supghen het sap van uwe Saligheydt: want daer en is niet een woort in / dat niet en is beyde waerdigh ende gewichtigh.

V A D E R.

V A D E R .

Eerst begoft hy met het soete woort
V A D E R . Hy noemde hem niet
H E E R E : want dat was een name
van strengheyt en rechtbeerdicheyt;
maer V A D E R , 't welck is een
name van me-dooghen en barm-
hertighepdt. Indien hy gesept had-
de/ H E E R E , vergeestet hun/ ge-
lijck d'Heplighe Stephanus namaels
badt / 't mochte gheschenen hebben
dat hy hun Pardon hadde ghestelt
in de beleefthepdt ende in 't oordeel
der rechtbeerdighepdt. Maer V A-
D E R is een naem van mede-lijden/
een naem vā 't Nieuwe Testament.
Een name die wy oock dooz het
bloedt ende om de verdiensten van
onsen I E S V S , moghen kiesē om
tegens hem te ghebruycken. Dat/
ghelijckerwijs het hem behaeghde
onsen Broeder te wesen; alsoo wilde
hy ons daer dooz maken de Zonen
van sijnen Vader. Ende daerom
ghebruyckte hy 't selfde woort in
't bidden vooz ons dat hy gebruyckte
in 't bidden vooz hem selven: want
ghelijck hy vooz hem selven badt/
Vader

38 Het Gebedt Christi

Vader in uwe handen beveel ick mijnen geest; alsoo badt hy oock voor ons/Vader vergeeft het hun. Als oft hy soude hebben gheseght:

O mijn Vader! bekennt my nu voor dijenen Sone, dijenen eenighen Sone, dijenen Sone inden welcken ghy een wel-behaghen hebt, dijenen Sone den welcken ghy niets en wilt weygeren: want ghelijckerwijs ick u onderdanigh ben, als mijnen Vader, also verwacht ick van u verhoort te worden, als dijenen Sone. Vader, daerom ben ick in dese weerdelt ghekomen, op dat oock de sondaers souden ontfangen worden voor dyne Sonen: ende daerom hoort my nu voor haer biddende. Indien ghy haer oyt wilt verhooren, biddende tot u in mijnen name, (gelijck ick beloofte hebbe, dat hare ghebeden in mijnen name verhoort sullen worden) soo hooret nu myn eyghen ghebedt voor haer. Soo lieven Sone als ick u ben, soo lief laet myn ghebedt voor u wesen. Indien ghy niet en verhoort de ghebeden van dijenen Sone, wiens ghebeden wilt ghy dan hooren? Indien ghy myn ghebeden verwerpt, soo tormenteert ghy my meer dan het Cruyce doet. Het Cruyce lijde ick gheduldigh om

om te vernietigen een grooter quaedt:
dat is, om dijnen toorn te stillen, ende
u den fondaers te doen aen-nemen
voor dijne Sonen. Maer bejonsticht
dese tormenten dijns Soons, datse niet
te vergeefs gheleden worden: Bege-
nadicht dijnen Sone, niet om sijn tor-
menten te verdobbelen, midts hem te
weygheren sijn minnelijck versoek.
Ghy vergeldet rijckelijck de moeyten
die yemandt in dynen dienst sal vol-
brengchen. Nu, dijnen Sone en ver-
soeckt gheene vergeldinghe voor hem
selven: 't Is my genoegh dat ghy mijn
Vader zijt. Voor alle mijne moeyten,
voor alle mijne tormenten in onder-
danigheydt aen dynen wille, en ver-
soecke ick gheen ander vergeldinghe
van u, dan dat ghy myn versoek voor
d'ellendige fondaers wilt in-willigen.

VERGHEEFT.

Dooz dit woordt bedien-
de onsen Heere 't Ampt eens
Priesters/ biddende booz de sonden
des Volcx: booz de welke hy riep/
niet alleen als een Priester/ maer
oock als een Offerhande; die noyt
hze

40 Het Gebed Christi

bijpe vergebinghe en versoect/ ofte
brenghet met haer boldoeninghe.
Ende niet alleene riep hy met synen
mondt; maer sijne wonden riepen/
sijn toymenten riepen: Vergheeft.
Soo vele wonden als hy ontfingh;
soo vele droefheden als hy leedt/ soo
bele monden opende hy/ smeekende
met een eenparige stemme / op deser
manieren:

Ontfanght dit lijden voor de son-
den van alle menschen: want wy beta-
len u alles wat sy schuldigh zijn. Wy
geven u bloedt en smerte tot ranfioen,
leven tot voldoeninge, lijf en ziele tot
Offerbande: Later nu zijn **Barmher-**
tigheyt by u / want dit is een over-
bloedighe **Verlossinge**. Het is waer-
lijk een harde sake dieder gheëyscht
wordt: namentlijk, dat een seer ghe-
duldige Vader soude vergeven en ver-
geten de wreede doot van synen ee-
nighen Sone, synen gantsch beminden
Sone. Maer de Sone selve die versoect
het: hy eyscht het met syn bloedt, met
syn wonden; met alle syn lyden eyscht
hy het.

Niet op eenige conditie, ghelijck hy
voor hem selven badt in den Hof: **Indien**
't mogelijcken is / Indien ghy
wilt/

wilt/ Indien het magh zijn : maer hy badt u positibelijck ende absolutelijck om te Vergheben. Syn eygen Passie stelde hy aen dynen wille : maer hy badt om dyn Pardon absolutelick. Hy stelt het in dyn gheliefte ofte hy soude sterven ofte niet:maer hy en laet gheene beraetslaginge na, geen keure, nopende dyne vergunninge van vergevinge : syn ghebedt om vergevinge is soo absoluyt, dat het niet en kan geweigert werden.

Hier dooz mooght ghy leeren (O mijn Ziele !) dat vergebinghe van sonden/ ende alle Goddelijcke gaben van GOD begeert moeten worden sonder conditie ; want dit Ghebedt streckt tot d'eere G O D S. Als oock/ dat soo wanneer ghy dijne Opanden vergheeft / ghy 't selve absolutelijcken doet / sonder achter-deure. En reeckent het nimmermeer een Christelijcke verghebinghe / wanneer de selve gheschiedt met dese ofte dierghelijcke exceptie/ dat ghy hem niet en wilt aen-spreken/ dat ghy niet en wilt met hem verkeeren ende gemeenschap houden. Want dijn Salighmaker en badt niet dooz sijn Opanden op conditie/ ofte ten deele;
hy

hy badt absolutelijck vooz alle / ende vooz alle misdaden van yder een. G O D T is soo mildadigh in verghebinghe / dat hy niet en kan vergheben eene sonde alleen / ofte ten deele ; hy en vergeeft noyt ten halben-weghen ; hy en kan niet dan gheheel vergheben / ofte gheheel straffen : Indten een eenighe sonde onbergheben blijft / soo moet den sondaer met alle sijn sonden belast worden. **O** vriendelijcke I E S U ! gy badet absolutelijck vooz alle sondaers / ende met eenen offerdet ghy dijn bloedt / als een ghenoeghsaem rantsoen vooz alle sonden : Want alle sonden konnen ghetelt worden / maer dijn dierbaer bloedt en kan niet ghewaerdeert worden.

Ende 't en was niet alleen absolutelijck / dat ghy badet tot dijnem Vader / maer oock dat hy terstondt wilde vergheben : ghy en woudt gheen upt-stel gheben / het moeste dadelijck zijn : Verghevinghe moeste vergundt worden sonder vertoeven. Ghy waert doen na hy 't punt dijns doodts ; maer ghy en wout niet sterben tot dat Pardon vergunt was : ghy en woudt gheen betalinge doen
van

van alle dijn bloedt / tot dat ghy di-
 ne koopmanschap in handen hadt;
 tot dat Bede ghemaecht was tus-
 schen G O D T ende den mensche.
 Ghy en zijt niet ghelijck als veele
 weerdtsche Ouders/ die hare kin-
 deren klepne middelen nae-laten/
 zijnde veeltijts noch belemmert met
 schulden/ processen / ofte andere be-
 kommeringen: Maer wat aengaet
 het Hemelsche Erf-deel dat ghy
 ons hebt ghegheben / daer van hebt
 ghy ghereede betalinge gedaen/ alle
 rekeningen gesupbert/ alle moeyten
 ende lasten gheweert/ ende volko-
 men Bede met dijn Vader vooz
 dijn doodt besloten; tot hem seg-
 ghende: VERGHEEFT! ende
 dat terstondt, O mijn Vader! want
 even nu is den rechten tijdt versche-
 nen om te vergheben. Dit is d'ure
 van Offerhande, den dagh van vol-
 doeninghe, den dagh van vergevinge:
 Ick ben even nu ghereet om mijn le-
 ven neer te legghen, ende nu doe ick
 mijne laetste bede; dit sal mijn laetste
 versoek aen u wesen; V A D E R
 vergheeft. O hemelsche Vader, soo
 lief als ghy dijn Sone hebt, soo
 houdt hem niet langher in twijffel
 van

44 Het Gebedt Christi

van tormenten; want ick en moet niet sterven voor al eer ghy vergeeft.

Hy en badt oock niet alleen tot den Vader dat hy wiide bergebē de sonden die alsdoen al waren begaen gheweest / maer simpelijck om te vergeven; eben oock die sonden die namaels souden begaen werden: Want sijne Vervolghers en hadden alsdoen noch haer selven niet versadicht met lasteringhen ende beschimpinghen / sy en hadden hem alsdoen noch niet toe-ghecrept een spongie met edick ghedopt; s'en hadden hem alsdoen noch sijne zijde niet gheopent met een spere; s'en hadden alsdoen noch haere ooghen niet verlusticht met 't gesichte van sijn doodt lichaem: ende nochtans badt hy soo wel vooz dese / als vooz alle de wreetheden die sy-lieden te boozen hadden ghedaen: jae / vooz alle sonden / niet alleene voozleden ende tegenwoordige / maer oock die noch souden volghen / stozten hy upt dit ghebedt; Vader vergeeft. **O**ns daer hy leerende / niet alleen vaerdighlijck aen d'een zijde te stellen alle ontfanghene ongelijcken; maer oock manhastelijck upt te staen / en niet

niet te achten alle onghelijcken die
namaels sullen booz-ballen/hoeda-
nigh sy oock zijn moghen; ende een
neerstigh heymelijck ondersoeck te
doen / op dat gheenen hoeck van
buplighepdt/ noch loerende begeerte
van wazake/heymelijck in onse zielen
nestele ende verderbe.

Maer/ O sachtmoedige IESU!
O hope van mijn Ziele! wat is de
reden dat ghy badet tot dijnem Va-
der om te vergeven? Hebt ghy geen
macht in dijn selven om sonden te
vergeven? Rondet ghy soo lichte
niet gheben als eyschen? Een woort
van dijn selven mochte hebben ghe-
noegh geweest: waerom badet ghy
dan dijnem Vader om te vergeven?
O mijner Zielen verquickinghe!
was het om dijn selven te verklaren
een volmaeckte Priester / mits dijn
offerhande te voorszien niet gebedt?
wat een Priester en offerde niet alleē
offerhande/maer oock ghebedt: Op
en was niet alleen eē Offerder/maer
oock een Booz-bidder booz dē volc-
ke. Ofte was het om te thoonen/
dat ghy meerder werck maectet
van 't onghelijck ghedaen aen dijn
Vaders glozie/ dan van 't gheweldt
ghe-

46 Het Gebedt Christi

ghebruyckt tegen dijn eegen leven ?
 Ofte ten laetsten / was het om te
 doen blijcken dat ghy soo pverigh
 waert na de versoeninge der werelt/
 dat ghy niet vergramt en waert
 dooz eenigh dinck dat sy deden ? dat
 ghy 't al in t goede naemt ? dat ghy
 haer niet en hielt booz misdaders aen
 u / maer booz weldaders aen al de
 weereldt ? achtende meer het goet
 dat de weereldt verlost wert / dan de
 schade dat ghy stierft ? Als oft ghy
 geseght haddet in andere woorden:
 V A D E R , dese menschen hebben
 dijne Wet gebroken, dijne Waerheydt
 onteert, dijnen Tempel gheschonden,
 dijnen Name gelastert; ende derhalven
 zijt ghy het die haer moet **vergeven**.
 Ick hebbe gheen oorfake om te **ver-**
gheven / om dat ick niet met allen
 bedroeft ben om 't ghene sy my doen ,
 mijn doot behaegt my wel, ick achte
 mijn leven wel besteedt ; ten aensien
 dat de weereldt hier door verlost is, en
 d'hemel met nieuwe glorieuse gaste
 voorsien.

Doen Iosephs Broederen breef-
 den dat hy het gheweldt datse hem
 aengedaen hadden wreecken soude/
 soo sepde hy tot haer ; Als ghy-lieden

wac

wat quaedts tegens my in 't sin haddet,
 soo schickte het **G O D T** ten goede;
 op dat hy dede ghelijck gheschiedt is
 heden desen daghe, dat hy veel volcx
 in 't leven behoude. Derhalven en
 vrees niet, ick wil u ende uwe kin-
 deren voeden. **Deel waerachtigher**
magh onsen Salighmaecker segghen
tot de ghene die hem kruysen:
 Ghy naemt veel quaedts teghen my
 voor; maer siet, het streckte alles tot
 mijn glorie, ende ten goede van vele.
 Ghy dachtet met mijn leven wech
 te nemen, oock mijn macht uyt te
 blusschen: maer siet, ick leve, ende
 hebbe alle macht in hemel ende op
 aerde. Noyt en isser, noch en kander
 godlooser daedt ghedaen worden, dan
 het wech-nemen mijns levens; ende
 nochtans en volghder noyt uyt eenige
 daedt soo veel goeds; namentlijck,
 de behoudenisse van veel Volckx in
 't leven. Ende en vrees nu niet mijne
 wrake: Ick hebbe voor u tot den Va-
 der gebeden, ick hebbe u Pardon ver-
 kregen; Ick hebbe niet alleen ver-
 kregen, dat ghy niet belast en zijt
 met quaedt, maer dat ghy moocht
 ghenieten de wel-daedt van mijn
 doot.

Welck

48 Het Gebedt Christi

Welck exempel indien ghy wilt volghen (**O** mijn Ziele) indien ghy meer wilt achten het goetd dan het quaedt dat elcke daedt nae-volghet : indien ghy ('t welck is een eyghenschap van **G O D T**) wilt trecken goetd upt quaedt ; soo sult ghy noot eenigh vbandt haten om syn quaet/maer veel eer hem beminnen om 't goetd dat hy werckt. Een treffelijck mans sone wil wel lyden gheleert ende bestraft te wordē van syn school-meester : Maer daer en is gheen beter school-meester dan een vbandt ; die 't ooghe heeft op uwe daden / ende die gauw sal zyn om uwe mislagen te berispen. Indien ghy wel woudet voorzichtigelijck ende in goede order leven/ so bidt **G O D** dat hy u wil senden een scherp-sien-de vbandt / ende alsoo en sult ghy gheen school-meester van doen hebben ; hy sal u dien kost ontsparen. Een vriendt is een deker van sonde ; Een vbandt is een brydel om ons te weer-houden. Vrienden maken ons op-geblasen/maer vbanden veroetmoedighen ons/ ende maken ons wacker en wijs. Wy sullen selven de waerheydt hoozen van ons selven/

selben / dan ofte van een oprechte
 vriendt / ofte van een strenge vpant.
 Maer om dat vriendē ten meesten-
 deele sacht van ghemoedt ofte teer
 van handen zijn / soo moeten wy
 dooz de dienst eens vpants toe-laten
 genesen te worden van alsulcke qua-
 len / de welcke wy ofte niet en ken-
 nen / ofte ober 't hooft sien : Eben
 ghelijck wanneer de Medecijn-
 meesters niet en dorsten bestaen het
 openen van een periculeus gheswel
 staende op de borst van Prometheus
 van Thessalien ; een vpandt sijn beste
 doende om hem te dooz-steken / heeft
 hem sijn Aposteumie geopent / ende
 alsoo sijn leven ghesalveert. Eben
 soo desghelijck / indien wy niet aen
 en sien 't booznemen / maer d'uyt-
 komste / soo kunnen wy altoos eenig
 nut trecken upt een vpandt / ende en
 sullen noyt oorsake binden om hem
 een quaedt herte toe te dragen.

Want het zy dat uwe vpandt een
 goetd ofte quaedt mensche zy : soo en
 is het in geen van beyde gheballen
 redelijck hem te haten. Want soo
 hy goetd is / soo zijt ghy quaedt om
 dat ghy hem haet ; want goede men-
 schen worden nimmermeer ghehaet
 dan

50 Het Gebedt Christi

dan bande ghene die quaedt zijn. Indien hy quaedt is / sal een van dese beyde wesen / of hy sal boetbedighigh zijn / ende saligh worden ; ende indien ghy dan insghelyckis totte salighepdt komt (gelijck ghy hoopt) soo en sal hy niet in ghebreecke blijven om u / ende ghy om hem / beyde byertighlijck ende eeuwighlijck te beminnen : Waerom sult ghy dan hem boos? een wijle haten / die u na maels eeuwigh sal beminnen? Waerom wilt ghy nu in byandtschap leven met dien / metten welcken ghy in gheduyzighe vziendtschap vereenicht sult zijn? Ofte anders soo sal hy misschien in 't boose volharden ende verdoemt zijn ; ende dan soo zijt ghy een wreede catijf dat ghy wilt haten / ja dat ghy niet en wilt ontfermen dien ghenen / boos welcken beyde uytneemende ende onepndighe tormenten bereydt zijn. Hy die sulck een byandt haet / die wondet een die sieck is ; die doot een die op sijn sterben licht : die schijnt niet min onbersoenelijck te wesen dan 't helse byer is.

Indien ghy zijt een persoon die in hooghepdt is / soo mooght ghy recht

recht oeffenen ; ende oock soo naagh
 een pzen persoon tot behoudeniſſe
 der gemeene ruſte het ſelve verſoec-
 ken in welke gheballen / byſondere
 inſichten moeten wijcken voor d'al-
 gemeene : Nochtans ſiet toe dat
 onder ſchijn van recht niet eenighe
 waech gierighe ofte wreede ghene-
 ghentheydt in ſuppe ende u onder-
 myne. Maer indien ghy zijt van
 gemeene ſtaet / ende ſiet op uwe ey-
 ghene byſondere wrake / ſoo gheeft
 de ſelve ober aen hem die beyde de
 wrake ende verghevinghe hem toe-
 eyghent als ſijne eyghen recht. Laet
 de boosheydt van uwen vbandt u
 gheensins beroeren. Ghelijckerwijs
 den Theriakel gemaecht werdt van
 vergif / ſoo neemt de boosheydt van
 uwen vbandt / bermengtſe met lief-
 de tot hem / ende met de werken der
 liefde t'hemwaerts ; ende met ghe-
 bedt tot G O D , om ſodantige bete-
 ringhe in hem / als u conſcientie u
 ſeght dat ghy noodigh hebt in u ſel-
 ven ; ende alſoo ſult ghy een upt-ne-
 mende Prefervatijf maken voor uwe
 Ziele.

52 Het Gebedt Christi

O Eeuwige Vader! vergunt my loch, dat ick mach beyde ernstelijck bidden, ende vaerdighlijck toonen barmhertigheyt tegens alle menschen. Bluscht in my uyt alle ghenegentheden die daer zijn ofte ydeleer-gierigh tot my selven, ofte toornigh tegens andere, als ooc alle lust, 't zy van mijn eyghen lof, ofte van andere liedē schade of schande. Weert van my alle begheerte van wrake, alle vermaeck in yemandt te verweckē tot gramschap, alle playsier in yemandt te verwijten ofte tergen, alle heymelijcke blijfchap in eenigh menschens verdriet. Zijt ghenadigh alle die ghene die my eenigh quaedt aen-doen of toewenschen. Laet ick niemant baten om dat hy my beschadicht heeft; aengesien dat veel-tijts, de grootste schade die wy van onse Vyanden krijghen, ons meer profijtelijck is dan 't grootste vermaeck dat wy van onse Vrienden ontfangen: even
gelijck

gelijck Josephs Broederen hem soo
grooten deught niet en soudē kon-
nen doen hebben door hare liefde,
als sy hem wel deden door haere
boosheydt ende haet. Verwaerdigt
u om te vergheven ende te beteren
alle hare, en met eenen oock mijne
fauten; ende dat door alfulcke
vriendelijcke en barmhertige mid-
delen, als dijne wijsheydt best kan
uyt-vinden. Gheeft ons een recht
voor-nemen om te bidden om het
ghene wy behoeven, ende ghenade
om te poogen naer het ghene daer
wy om bidden. Op dat wy alsoo,
worstelende door de groote ende
woeste zee deses levens, alwaer wy
dickwils struyckelen, en hardelijck
stooten d'een teghen d'ander, wy
op 't eynde mogen aen-komen in
dijn gheruste **Hof van Vrede** / al-
waer wy t'samen in dijne glorieuse
tegenwoordigheyt, ende inde soete
gemeenschap van alle dijne Heyli-
ghen, sullen **leven** ende **lieven** son-

54 Het Gebedt Christi
der een Jota van tweedracht.
Gheeft ons dit ô Vader, om 't lij-
den ende verdiensten van onsen
Heere ende Saligmaecker J E S U
CHRISTO, Amen.

H V N.

Maer / goedertieren
Salighmaker / wie waren de
ghene booz de welcke ghy badet?
welcke Hun meendet ghy? welcke
Hun woudet ghy vergeven hebben?
waren 't dijne wreede Crupcigers?
waeron en gaest ghy hun? dan niet
den naem van Bloedt - surgers /
Doodt - slagers / Moordenaers / hep-
loose Beuls / ofte eenighen anderen
natie die ofte de wreetheydt ofte
godloosheyt hande verdienen? Om
twee bysondere oorsaken:

D'eerste was / om ons te leeren/
dat hoe groot oock het ongelyck oyt
is dat ons werdt aenghedaen / soo
moeten wy ons onthouden van alle
smadige woorden; want quade ton-
gen zijn d'eyghen instrumenten ofte
lien - teekenen van qualijk - ghe-
felde

felde personen ; de welcke ofte
noyt ontfanghen en sullen worden
in d'hemelsche woonstede / ofte niet
gheacht sullen zijn in dese weereldt.
Want eben ghelijck den windt die
Cæcias ghenaeint werdt / de wolc-
ken naer sich toe - trecht met den
selven Blaes / daer hy de selve mede
schijnt wegh te drijven ; soo desghe-
lijcks behaeldt een bitter spzecker
schande door hem selven / metten
selven adem waer door hy tracht de
selve te worpen op een ander. Hebe
ghy een hitsende begheerte / om te
lasteren / ofte bestraffen : soo siet op
u selven / ende ghy sult daer stoffe
genoegh vinden om op te wercken.
Ten welcken aensien / soo schijnt
dat die goude Spzeuche / diemen
segt vanden Hemel gevallen te zijn /
namelijck / KENT U SELVEN,
niemandt soo reghel - recht aen en
spzeekt / als die ghene die ongebon-
den reden gebuyckte tegens andere.
Ghewisselijck / indien wy ons selven
kenden na behozen / wy souden wy-
nigh vermaech hebben om van pe-
mandt anders of lasterlijck of ver-
achtelijck te spzecken. Jae / al ist
schoon soo dat eenige quaet spzeken

56 Het Gebedt Christi

van ons / soo en laet ons niet van ghelijcken doen teghens haer ; niet meer als wy souden willen bassen tegens bassende honden op de straten : Maer laet ons alsoo leven / dat wy hare tonghen van onwaerhepdt mogen overtuppen.

D'ander oorsake was / om te bewijzen / dat onsen Salighmaecker niet mandt vooz synen byandt en hielt : ende daerom soo noemde hy selfs Iudas metten naem van byriendt ; om te toonen dat den knoop van byriendtschap van sijnent weghe geheel bleef / ende dat hy begeerigh was om oock hem te winnen om sijn byriendt te zijn . Bupten alle twijffel / den Soone GODTS en hielt die gene die hem kruspsichden niet vooz sijn byanden / maer vooz sijn byrienden / vooz sijn broeders / vooz sijn eyghen vleesch en bloedt : ende derhalven / ghelijck hy tot de selve predickte gheduerende sijn leven / alsoo badt hy oock vooz de selve op sijn doodt . Sy hateden hem inder daedt ; maer niet soo te doen soo hateden sy d'alderbeste byriendt die sy inde weereldt hadden ; Een die op hun niet en konde vertoont zijn / welckers

welckers liefde niet en konde afge-
trocken / ofte vermindert worden/
van hun goetd te wercken. Inghes-
balle hy een misshagen hadde in yets
dat sy deden / 't en was niet ten aen-
sien van hem selven / maer van sij-
nen Vader : ende daerom badt hy
oock tot sijnen Vader dat hy't haer
berghen wilde. Hy die gheensins
en was bergramt ober d'onghelijc-
ken tegens hem selven / als niet aen-
siende noch tozment noch schimp ;
die was seer gheboeligh van 't on-
gelijck ende den smaet die sijn Va-
der aen-gingh : ende dat nochtans
niet op dat de selve soude ghestraf-
maer berghen werden.

Oock ghebruyckte hy 't generale
woordt / hun , niet alleen voer hun ,
die de tegenwoordige upt-welckers
waren van sijn doot / maer oock
daer benevens voer alle die , de-
welcke voer hare sonden oorsaecke
waren van sijne doot. Ghy mede ;
O mijn Ziele / zijt inghesloten in dit
ghebedt / welckers sonden oock in-
ghesloten zijn in d'oorsake van sijn
doot. Ghy hebt oock u deel in sijn
ghebedt / u deel in sijn berghinghe ;
voornamelijck soo ghy u ghebedt

58 Het Gebedt Christi

t'samen voeght by het sijne. Want
indien syn gebedt profytelyck was
voor hun, de welke niet hem niet
en baden / nochte hem versochten
dat hy voor hun soude bidden soo sal
het veel meer profytelyck zyn voor
u / ist dat ghy het beyde doet. Want
waerlycken syn Gebedt was pro-
fytelyck voor die ghene die gheen
Bardon en begheerden / die 't selve
absolutelyck verwierpen: de welke
beschimpden alles wat hy gheseght
hadde. Ende oock / hoe hielden sy
verghelynghe begheeren / die niet
en wilden bekennen dat sy misde-
den: die alle de schult op IESVS
wierpen: die 't daer voor hielden
dat hy erger verdient hadde dan hy
leedt: Dese verbannen Joden wa-
ren soo verre bukten haer verstandt/
dat sy niet alleen naelieten Bardon
te effchen over hare misdade / maer
oock sy verwierpen het Bardon soo
seer als sy konden: zynde niet alleen
niet bedroeft over het quaet dat sy
deden / maer sy bedroefden haer om
dat sy niet meer en konden doen.
S'en waeren niet te vreden datse
sonder Bardon henen gingen / maer
sy effchten selfs wrake over 't gene

sp deden: Sijn bloedt zy op ons, ende op onse kinderen.

Ⓞ dwase Synagogue! waerom begeert gy dat het bloet CHRISTI, verordent om u te verlossen / soude strecken om u te verdoemen? Ⓞ rampsalighe Joden! Ⓞ verbloecht volck! by aldien den Sone Gods hadde in-ghetwillight alre upsin- nighe begheerte. Maer hy appel- leerde daer van / hy wilde u heploos versoeck niet toe-staen: hy wilde gheensins toe-laten / dat sijn bloedt soude vergoten werden teghens u / maer dooz u. Ghy riept ober u d'al- der-wzeetste bloecht die der konde zijn / Sijn bloedt zy op ons; maer hy gingh de selve teghen met sijn barmhertigh ghebedt / Vader ver- ghevet hun. Het is dickmael gesien dat een mensche sijnen vpandt niet en beleedighde / dat hy 't het hem vergaf als hy berouwt toonde; maer wien doch als IESVS heeft ver- giffenisse gegeven aen die ghene / die gheen vergiffenisse en begheerden / die de qujdt - scheldinge versmade- den: die geen Pardon en wilden ge- ven aen dien genē / dooz den welken sy moeten gepardonneert worden?

60 Het Gebedt Christi

die daer Pardon begheerden: vooz
Barrabas, die een Moordenaer was
onder hun / maer niet vooz IESUS,
die ghekomen was om hun te be-
houden.

Onepndelijcke goetheydt! wat
vernuft is machtich so o eene ober-
treffelijcke liefde ofte te erkennen
ofte te begripen? Ghy repnighdet
die gene die onreyn wilden zijn: ghy
steldet by die ghene die wilden ghe-
bonden blijven: ghy verlichtedet die
ghene / die overladen wilden zijn:
bracht totte saligheyt die ghene / die
verdoemt wilden wesen.

Behoudenis van mijn Ziele!
indien ghy vergiffenis gaest aen
die ghene die gheen en begheerden;
en sult ghy dan geen quijtscheldinge
verleenen aen dien ghenen / die met
droefheydt ende tranen u daerom
sineeckt: Ghy ontmoetedet die gene
die quamen om u te vangen: Ont-
moet my dan O goede IESU! die
come om u te bidden. Ghy naemt
in bescherminghe dijn wreede pijn-
gers / die dijne bescherminge bespot-
teden; die geene misdaedt bekenden;
bescherm dan dien / dat bid' ick u /
die synen toevlucht neemt tot dijne
bescher-

aen het Cruyce. 61

bescherminghe / die 't grootelijck
mishaegt dat hy opt misdaen heeft.
Ick en ben ('t is waer) noch niet
ghebetert ; maer het berout my dat
ick niet en ben ghebetert ; ende met
tranen smeethe ick u dat ick my
magh beteren.

Schept in my (Ô H E E R !) een reyn
herte , ende vernieuwt in my een op-
rechte geest. Psal. 51. O groote GOD !
het herte dat ick gezocht hebbe upt
mijns Moeders lijf is soo ongerust
ende soo onreyn / dat ick het u niet
en dorbe op-offeren: het en dorst niet
bestaen te verschijnen in dijne tegen-
woordighydt. Het is bebleekt met
bele vuple sonden / het is deerlijck
beladen beyde mette ghenoeghen
ende sorghebuidigheden deses wee-
reldts. Maer Schept in my een reyn
herte , bequaem om u t'ontfangen:
stort daer in een oprechte geest , om
u beyde te lieben ende te loben. O
ghenadigen GOD ! gheeft ghy my
een nieuwen geest / want den mijnen
die is oudt ende on-aenghenaem:
gheeft ghy my een reyn herte / want
het mijne dat is onreyn. Indien
ghy dit niet en doet / indien ick alsoo
niet en werde verandert / so en sullen
noyt

62 Het Gebedt Christi
noyt eenighe van mijn ghebeden
verhoorzdt werden.

Want s'en vveten
niet wat sy doen.

Maer / **O** stercke Ver-
losser! was het niet genoeg/
of dat ghy hare sonden vergaest/
ofte dat ghy dijnien Vader beude ab-
solutelijck ende ernstelijck badet dat
hy 't haer wilde vergheben? maer
moest ghy oock hare sake booz hem
bepleyten? Honden dijne beden/
dijne suchten/ dijne tranen niet ghe-
noegh zyn? maer moest ghy oock
belweren/ ofte ten minsten verschoo-
nen het ghene sy deden? Och! hoe
groot was 't werck van de berlos-
singhe des weerdts! al veel groo-
ter dan gheweest is het werck der
Scheppinghe. De reden is klaar:
om datter soo grooten distantie niet
en is tusschen niet ende natuere, als
tusschen sonde ende ghenade. Want
ghelijck als de ghenade veel beter
is dan de natuere, alsoo is de sonde
veel ergher dan niet. Niet en doet
geen

geen schade; maer de sonde doet on-
 epndelijcke schade. Ende derhaluen
 soo heeft GODT alle dinghen voort-
 ghebracht uyt niet, alleen door sijn
 woordt / want dit en was maer een
 bepaelt goet: doch om de Son-
 daers weder ter ghenade te bren-
 ghen / welck (gemijle het is een
 mede-deelinghe vande natuere en-
 de ende heerlijkheyt GODS) is
 een onepndigh goet / soo zijn alle
 dese groote werckingen van noo-
 de gheweest. Waer door op noch
 gheleerd werden / niet min een af-
 grijfen te hebben vande sonde, dan
 op een afgrijfen souden hebben van
 dus wreedelijck onsen Salighmaker
 te tracteren; dus sozgheloofelijck
 hem weder te brenghen tot alle dese
 werckingen.

Ⓢ Fonteyne van Liefde! Al-hoe-
 wel u alle macht ghegheven is bey-
 de in Hemel ende op Aerden, soo
 en woudet ghy nochtans hier niet
 voeren het ampt eens Richters.
 Al-hoe-wel dese onlijdelijcke onghe-
 lijcken ende oock onweerdigheden
 op u gehoopt waeren / soo en woudt
 ghy nochtans niet dragen den per-
 soon van een Aen-klager: maer ghy
 woudt

64 Het Gebedt Christi

woudt een Middelaer zijn. Nu/ tot een Middelaer behooren eygentlyck dese twee Ampten : namelyck ghebedt vooz te stellen/ ende oock eenige verschooningte te doen. Het eene dede onsen Salighmaker, als hy seyde; Vader vergehet hun : het ander/ wanneer hy daer by boeghde; want sy en weten niet wat sy doen. Dooz 't eerste was hy een Voor-bidder; dooz het tweede was hy een Voor-spreker ofte Advocaet; dooz beyde een seer volmaeckt Middelaer. Gevooren hadden de Joden ghesocht nae vele beschuldighen teghens I E S V M, maer sy en konden geene vinden; ende nu soeckt d'onnoosele I E S V S hoe hy hun mochte ontschuldighen. Ende waerlyck dese sonde was van soo leelycke conditie ende natuere/ datter niets en konde by-gebracht worden/ streckende tot ontschuldunge ofte tot verklepninge der selver dan onwetenheyt. Ende nochtans soo schijnt het dat hare onwetenheyt niet alleen grof en bot was/ maer oock al willens aenghetoghen; s'en waren niet alleen onwetende/ maer sy wilden sulcx zijn; Eben ghelyck den Psalmist seght:

seght: Hy en wilde niet verstaen op dat hy wat goedts soude doen: Ofte/ghelijck Iob verklaert / dat de godsloose tot den H E E R E segghen: Wijckt van ons, want wy en willen van uwe wegen niet weten.

Ende dit is eben soo veel/als ofte pemandt al willens sijn oogen soude bedecken / om dat hy niet en wilde sien wie dat het is / die hy vooz heeft te slaen ofte te dooden. Want gheswiffelijck de Joden waren soo verblindt met haet / haer verstant was soo verstormt / soo doodt-droncken van de passien des toozns/booshepdt ende haet / dat hoewel sy wel wisten dat sy sondighden / nochtans en wisten sy niet dat sy sondighden tegen den Sone G O D S ; het welcke / indien het decksel haerer booshepdt ware af-gedaen geweest / sy lichtelick soudent konnen weten hebben/door sijn leven ende door sijn doot. Ende derhalven soo waren sy inder daedt onwetende ; maer onwetenthepdt en was de vooznaemste oorzake niet van hare sonde: ghelijckerwijs hunne woede passie d'oorzake was van hare onwetenthepdt / soo wasse oock de vooznaemste oorzake van

66 Het Gebedt Christi

van hare sonde : Eben ghelijck als Loth onwetende was van de bloetschande die hy begingh met sijne Dochteren ; maer gelijck de dzonckenschap oorzake was van sijne onwetentheydt / so wasse oock de boornaemste oorzake van sijne sonde.

Wonders / soo isser eene onwetentheydt in Generale dinghen ; als namentlijck / ofte moordt sonde 3p / ofte daer een GOD is / ofte GOD behoordt ghediendt te worden. Ende dit en ontschuldicht nimmermeer / maer veel eer soo verswaert ende vergroot het de sonde ; overmits dese generale poincten gheopenbaert worden dooz de Wet der natuere ; ende wanneer 't ghebodt daer tusschen komt / soo wordt alle ontschuldighen van onwetentheydt gheweert. Daer is een andere onwetentheydt / onwetentheyt in particuliere dinghen ; als namentlijck ; ofte een verflagen mensche 3p vyant ofte vziendt ; ofte desen I E S V S , diemen sagh dat een Menschē op aerden was / oock GOD 3p / ende als GOD moet gedient wordē. & welcke indien het niet dickmael en strecte tot verschooninghe / soo en soude d'hep :

d'heplighe Paulus noyt van hem sel-
ben gheseght hebben : Maer my is
barmhertigheydt gheschiedt , om dat
ick 't onwetende gedaen hebbe.

Maer dit moet verstaen worden
so wanneer de kennisse deser parti-
culieren niet ghemackelick en licht
zy om verkrigē : want de menschen
konnen onwetende zyn in verschep-
den graden : Sommige en wille niet
weten 't ghene sy konnen weten :
Andere wouden wel weten maer en
konnen niet : Andere zyn enckelijck
onwetende / niet woepgherigh / noch
doch niet begheerigh om te weten :
alle de welcke niet evē gelijck en zyn
t'ontschuldige. Nu de Joden wisten
seer wel wat quaet sy I E S V S aen-
deden / maer sy en wisten niet dat sy
den Messias beschadighden. Want so
seght den Apostel ; Hidden sy 't be-
kent , s'en souden den H E E R E der
Heerlijckheyt geensins gekruyst heb-
ben. Maer om dat sy hadden twee
blyckelijcke middelen om dat te we-
ten / namentlijck door I E S V S leere/
ende door sijne wercken / in welcke
beide sijne GODHEYT glinsterde/
so ontschuldighde haer hare onwe-
tentheydt dies te min.

Van

68 Het Gebedt Christi

Van d'eerste van dese seght onsen Salighmaker: Waer ick niet gekomen, ende en hadde ick niet met hun niet ghesproken, soo en hadden sy geen sonde; maer nu en hebben sy gheen decksel voor hare sonde. Iohan. 15. 22. **Ende opghelijcke wijze van het tweede:** Hadde ick niet de wercken onder hun gedaen, die niemant anders ghedaen en heeft, soo en hadden sy geen sonde: dat is / s'en souden dan soo grootelijck niet ghesondicht hebben: warelijck / sy wisten wel datter veel al quaedt s' stact in hare daedt; maer s'en wisten niet / ofte wat goet datse aen CHRISTO deden / ofte wat quaedt aen haer selben. Sy wisten wel ghenoech dat het quaedt was dat sy deden; maer s'en wisten niet wat quaet sy daer dooz verdienden.

Maer waer zijdt ghy? **O mijn Ziele!** in wat staet acht ghy u selben / soo wanneer ghy al willens bestaet te sondighen? wat sal dijn Salighmaker seggē tot uwe ontschuldige? Want het schijnt dat ghy in erger staet zijt / dan de Joden waren die hem ter doodt toe pijnighden. Want booz hun wierdt ontwetentheydt geallegeert; maer dat en kan
geensins

geensins vooz u by ghebracht wer-
den / om dat hy klaerder is geopen-
baert aen u dan hy was aen hun.
Ende derhalven heeft den Apostel
mette waerhepdt ghesecht: De Wet
werct toorn : want se leert kennen/
maer s'en geeft geen bequaemhepdt
ofte om te doen ofte om te laten.
Soo wanneer ghy sondicht / so weet
ghy nu hier vooz / hepde wat ghy
doet / ende watter na staet te volgen:
ende te meer ghy van dese kennisse
hebt / te grooter de sonden zijn die
ghy begaet. Maer / **O** Salighepdt
der Zielen ! indien ghy / zijnde in
het scherpste gheboelen van dijne
tozmenten / de sonden van uwre pij-
nigers verschoonet / en sult ghy nu
niet / nu ghy zijt in uwen stoel van
gloze / verwoes by-bzengen tot dijnen
Vader vooz die ghene de welcke met
gheloobe ende met droefhepdt om
dijne bescherminghe u aenroepen ?
t Is vooz-seecker waer / dat ontwe-
tenthepdt vooz my niet en kan by-
gebracht worden ten voozdeele :
maer / hebt ghy maer een segheninge
Omijn Salighmaker ! hebt ghy maer
een verweeringhe ? defendeert my /
even my oock / **O** mijn Salighmaker !
seght

70 Het Gebedt Christi

seght dat ick ben swach gheweest/ of
onbedacht/ of haestelijck over-rom-
pelt; seght wat ghy wilt/ o mijn Sa-
lighmaker! alleeneelijck dat ick niet
en werde upt-gesloten van uwre de-
fensie. Ende nochtans soo magh
hiet jae wel ten rechten geseght wor-
den/ dat alle Sonbaers blinde zijn/
dat sy niet weten wat sy doen. Want
al hoe wel; sy habitualiter weten/ dat
het een quade daet is daer sy op upt
zijn om te doen/ nochtans actualiter
en bedenckense 't selve niet; immers
niet so ernstelijck als sy wel behoort
den. Want indien sy ter deghen be-
dachten/ met wat godloosheyt sy de
goetheyden schenden en kliepen achten
d'oordeelē GODS, met wat smetten
sy de schoonheyt van hare zielen be-
kladden/ wat verlies van eeuwighen
glozie sy op den hals halen/ wat
straffe van eeuwighen tormenten op
hun wacht; soo soudense veel liever
kiesen dupsent dooden rondergaen/
dan een duyple ende slaefachtige son-
de te bedrijven.

O onbegrijpelijske liefde! dijne
leden (O mijn Salighmaker) waren
upt malkanderen gherecht op het
Cruyce: dijne ghewrichten geopent/
dijne

dijne seruten krachten / dijne han-
 den ende dijne voeten waren pijn-
 lijck ghenagheldt; van alle hanten
 wierdt ghy met lasteringhen ende
 beschinghen overvallen; het welcke
 ghy alles af-sloeght met dijne lief-
 de. Dijne liefde en liet niet toe dat
 ghy soudt klagghen ofte vergramt
 zyn / dijne liefde dede u schijnen on-
 gheboeligh te zyn van droefhepde;
 dijne liefde maecte u vergheteloos
 van dijn selven/ende dede u op niets
 ghedencken dan op Barmhertig-
 hepde booz dijne vyanden; ende om
 dijns Vaders toorn te stille. O min-
 nelijcke IESU! upt wiens wonden
 meer liefde dan bloet bloeyde/ watter
 liefde blaectter in dijne Goddelijcke
 borst! dat ghy by-naer op het punct
 dijns doodts / meer acht sloeght op
 dijne vyanden/ dan op eenige dijner
 vrienden. Want dijne Moeder ende
 eenighe andere van dijne vrienden
 stonden al treurende ende al wee-
 nende dicke by het Cruyce; dijne
 vyanden lasterden seer bitterlijck;
 ende twijffelachtigh ist welck van
 beyden dat grootst was; te we-
 ten / ofte de droefhepde van d'eene/
 ofte de booshepde van d'andere:
 ende

72 Het Gebedt Christi

ende nochtans soo en waert ghy soo ernstigh niet om d'eerste te troosten/ als om Pardon te besorghen vooz de laetste.

Ghewisselijck / O mijn Ziele! 'ten is niet de meyninghe onses HEEREN om op te droogen onse tranen / ende te beletten den rouwe die ghy behoordet te maecken over sijn lyden. Te behaeght hem wel / dat sijne vrienden vzwillighlijck tranen souden besteden over sijne tozmenten; maer hy en kan niet lyden / dat de sonden dooz ende om sijne tozmenten niet en souden vergheben worden. Ghelijck als hy stierf om het Pardon der sonden te verwerben / soo is hy oock seer sorghbuldig geweest om alle midde- len te ghebruycken die dienden om dat selve te verkrijgen. Hy en is in de weereldt niet gekomen om d'oogen der menschen af te droogen van weenē / maer om de zielen der menschen te behouden vooz verderben: ghelijck als dit sijn voornaemste werck was / alsoo streckten sijne voornaemste woorden tot desen eynde.

O grondeloose diepte van liefde en goetheydt! die noyt en zyt over-
treft

treft gheweest / noyt en hebt uwe
ghelycke ghehad. Waerlyck / **O**
goede I E S U ! ghelyck ghy in dyn
laetste Avondtmael seydet / Ick geve
u een nieu gebodt : alsoo moocht ghy
ook wel aen het Cruyce gheseght
hebben / Ick geve u een nieu exempel;
niet alleen van te vergheven / maer
ook van te bidden voor dijne vyanden;
ende om de selve t'ontschuldigen
op de beste wyse dat ghy kondt.
Ende dat ook selfs op 't eyghen
ooghenblich vande misdaedt / eerse
ten vollen is volbracht; eer dat uwe
doeffheyt over de selve door bede / of
door de tyd / gheheel versleten / ofte
eenighsins vermindert zy ghewor-
den : Want terwyle de boosheyt
dijner vyanden op 't heetste was /
terwyle sy dyn lichaem met vele
wyetheden toymenteerden / terwyle
sy dijne Ziele met hoogh - gaende
stormen van lasteringe quollen; eben
doe / als of ghy berooft waert ghe-
weest / beyde van gheboelen in dyn
selven / ende van respect tot dijne
vyanden / soo begaest ghy u selven
gheheellyck om hun Pardon te ver-
krigen. Ghy waert ongelyck meer
beweegt / over die dat dijne vyanden

74   Het Gebedt Christi
souden vergaen / dan ober dien dat
dijne vzienden treurden; ofte dat ghy
selver leed een seer bittere ende sma-
delijcke doot.

Du / **O** sachtmoedighe IESU!
wierdt inder waerheyt verbult dat
ghene 't welck langhe te boozen van
u was boozsept gheweest: te weten/
Hy heeft voor d'overtreders gebeden.
Ende wederom: Voor de liefde die
ick hun toe-droegh, siet, soo leggen sy
my laghen; maer ick begheve my tot
den ghebede. Psal. 109.4. Want dijne
liefde was soo groot datse u niet en
wilde toe-laten dat ghy soudt kla-
ghen ober dijne tozmenten: **Iae/**
sp dwanck u om te bidden booz die
ghene die u tozmenteerden: **Iae/om**
haer t'ontschuldighen. Eben ghe-
lijck als pemandt het lichtelijken
niet alleen en sal vergheben / maer
ooch ontschuldigen in dien ghenen/
booz den welcken hy wozt gesneden/
gebliemt/geschropet/ ofte andersins
sinerte aengedaen/ tot boozkominge
of tot genesinge van eenige pericu-
leuse quale. Gelijck ghy ons te booz-
ren gheleert hadt onse vpanden lief-
te hebben; alsoo gaest ghy ons hier
een exempel / hoe verre wy de selve
mae:

moeten lief hebben: eben soo verre/
dat wy ernstelijck voor haer bidden;
dat wy bedroeft zijn over hare mis-
daden; ende dat wy de selve veel lie-
ber versoeten ende toe-decken, dan
ofte verswaren ofte ont-decken. Wy
die sijn vbandt aldus niet en be-
mindt / die en draeght gheen rechte
liefde tot uwaerts.

Want de liefde tot G O D is soo
nauwe vereenicht met de liefde tot
onsen eben - naesten / datse niet en
konnen gescheyden worden. Bepde
spruytense upt de selve wortel; bepde
bloepense upt de selfde fonteyne; sy
zijn/alst ware/ alle bepde geblochten
in eenen draet: Sulchs dat wy met
de selfde habituele liefde daer me-
de wy G O D beminnen / oock be-
minnen onsen eben-naesten. Ghe-
lijck als alle de linten van een Glo-
be die den Center raecken/oock mal-
hand'ren raecken; alsoo mede / wie
G O D T bemindt/die bemindt oock
sijnen eben - naesten: ende ghy en
kondt u niet af-sonderen van dijn
naesten / ten zy dat ghy u oock af-
sondert van G O D. Het gebodt van
lief te hebben, en schijnt gheen hardt
ghebodt te zijn; want het is te doene

76 Het Gebedt Christi
dat gene daer wy van natupzen toe
genepght zijn. Indien G O D ons
hadde geboden onsen naesten te ha-
ten ; 't schijnt dat dat soude moepe-
lijcker hebben gebreeft ; want liefde
te hebben komt beter met onse na-
tupze ober een / dan te haten. Al ist
schoon sake dat uwen even-naesten
moepelijck ende quastigh is / even-
wel en bemint hem dies niet te min.
Indien het u swaer valt uwen nae-
sten te beminnen ; 't is noch swaer-
der van G O D gehaet te worden.

DES VADERS

Antwoorde.

N U, hoewel den V A-
D E R den S O N E
niet terstondt met een
hoorzbare stemme en
antwoorde ; hoewel op J E S U S
doodt geen stemme vanden He-
mel en klonck / ghelijck 't ghe-
schiede op sijnen Doop : Dit is
mijn wel-lieve Sone , inden wel-
ken

ken ick een wel-behaghen hebbe :
 Matth. 3. **E**ventwel/ ghelijck den
 Apostel seght/ dat sijn Ghebedt is
 verhoort gheworden ; Hebr. 5. soo
 en isser gheen twijffel aen / ofte
 het is inder daedt beantwoordt
 gheweest. Want ghelijck als
 J E S U S veel meer gebeden heeft
 dan men hem heeft hoeren bid-
 den : alsoo is oock sijn Ghebedt
 beantwoordt gheworden / doen
 men gheen antwoorde ghehoort
 en heeft. Doch G O D T die en
 beantwoordt de ghebeden niet
 altoos door woorden / maer ten
 meestendeele door daden. Wan-
 neer den V A D E R de bede des
 S O O N S wepgerde in het Hof-
 ken / soo gaf hy antwoorde niet
 woorden door eenen Enghel :
 doch doen hy sijne bede toe-stont
 aē het Cruyce / so en antwoordede
 hy niet met woorden / maer door
 dadelijcke werckingen : 't welck
 d'alder-krachtigste antwoort is.

De dadelijcke Antwoorde
des V A D E R S.

Want ten eersten / soo is /
 door de kracht van dit ghebedt /
 een bande **M**oordenaers die met
 hem ghekrupst wierden / tot hem
 bekeert geworden / ende heeft op
 hem begeert dat hy sijn woude
 gedencken. Daer nae den **H**oofst-
 man over hondert die besteldt
 was om hem te bewaren / heeft
 opentlijck beleden dat hy was
 den **S**one **G O D S**: ende oock
 andere / die daer by stonden / heb-
 ben op hare borsten gheslaghen /
 (hare herten zynde al te boozen
 geslagen) ende keerden weder in-
 de Stadt. **N**aderhandt op het
 Feest van **P**inxteren, soo zyn-
 drie duysent **M**enschen bekeert
 gheworden door eene **P**redicatie /
 ende vijf duysent door noch een
 andere. **A**ls oock door de ver-
 dienste ende kracht van dit ghe-
 bedt

aen het Cruyce. 79

bedt is den heplighen Stephanus
gheroepen / den heplighen Paulus
bekeert / den heplighen Mattheus
uytverkozen geworden; ende in 't
ghemeen / daer dooz werden alle
onse ghebeden verhoort / ende
alle sonden vergeven / by so verre
wy ons bekeeren. Ende derhal-
ven / houd het daer voor / O mijn
Ziele! dat G O D de Vader sñ-
nen Sone heeft geantwoort / niet
juyst dooz een uytterlycke stem-
me, maer dooz een stil-swygende
ende inwendighe toe-stemminge;
in voeghe als volgt.

O Mijn Sone! Ick sie dijn lij-
den, en ick sie de liefde waer
mede ghy lijdt. De liefde waer me-
de ghy dijne smerten also om-helst,
datse u niet en wilt toe-laten toor-
nigh te zijn om dijne smerten: de
liefde waer door ghy beyde veer-
digh ende begheerigh zijt, om te
lijden noch meerder smertē als ghy
lijdt. Siet nu, ick neme dijne Of-

E 4 fer-

30 Het Gebedt Christi

ferhande aen, brandende inde klare
 vlammen van dijne liefde: Siet, dijn
 tranen, stenen, suchten, ende roepin-
 ghen hebben d'overhandt by my
 ghekreghen, ende verworven dijne
 begeerte. Siet, mijn Sone, ick stae
 toe dijn begheerte, hier legh ick af
 mijn gramschap; de sluyfen mijner
 verbolgentheyt die sluyte ick toe,
 ende ick opene de Fonteynen van
 Barmhertigheydt voor allen. Ick
 biede aen genade, gerechtigheydt,
 vergevinge der sonden, aennemin-
 ge tot kinderen, so wel aen die gene
 die nu dus tegen u woeden, als aen
 andere fondaers, in alle eeuwen,
 ende van alle landen; te wat tijde
 oock dat de selve mochten geweest
 hebben, ofte noch sullen wesen, ofte
 waer oock datse zijn, ofte op hoe-
 danigen wijze sy mochten misdaen
 hebben. Dit alles, ô mijn Sone, stae
 ick seer gheerne toe door de ver-
 diensten dijns lijdens; doch alsoo,
 datse dese aengheboden Barmher-
 righeydt

tigheydt niet en verwerpen : alfoo, datse hare armen maer slechts en openen om die t'omhelsen : Maer ick wil niemant dwingen teghen sijnen wille. Want, gelijk als doe ghy der blinden oogen opendet, so waren't haer eyghen ooghen waer door sy sagen:even soo desgelijckx, wanneer den wille der sondaren door de genade beyde verlicht ende bequaem ghemaect zy, dan soo moet haren eygenen wille sich ooc te wercke stellen.

Ende derhalven, laet alle sondaers slechts haren toevlucht tot my nemen ; laet hun met ned'righeydt in haer selven, ende met geloove in dy, haer Pardon her-voort langen ; laet hun maer aen-nemen dese mijne gunste onder't Segel van de Sacramenten, ende wy sullen alle vrienden zijn : sy sullen mijne kinderen zijn, ende dijne mede-erfgenamen in mijn Hemelsch Koninghrijcke.

MEDITATIEN

over de selve.

O HEYLIGE VADER!
 hoe groot zyn dñne barm-
 hertighede tegens ellendige son-
 daers? gheeft my dñne ghenade
 om beyde dooz verstant de selve
 te kennen / ende dooz liefde my
 daer ober te verwonderen. Hoe
 veel krachtiger was dit ghebedt
 dñns Soons dat hy aen het
 Cruys dede vooz de Sondaers/
 dan syn Ghebedt was dat hy in-
 den Hof dede vooz hem selven/
 wanneer hy inden Hof / neerlig-
 gende op d'aerde / om-geven met
 een bloedigh sweer / drie-mael
 vooz hem selven badt / doe en
 woudt ghy hem niet hoozen:
 maer doen hy aen het Cruyce
 vooz syne doodt-vpanden badt/
 soo vergundet ghy hem syne
 bede selfs op 't eerste woordt.

Om

Onepndelijcke goetheydt! die
 meer deernis hadt met d'ellenden
 bande Sondaers / dan met het
 vleesch van dynen eenigē Sone.
 Ende dewyle voor dyne Godde-
 lijcke ooghe gheen dinck voor-
 leden / gheen dinck toekomende
 en is / maer alle dinghen teghen-
 woordigh; dewyle datter by u
 noch gisteren noch morggen is;
 dewyle dat ghy noch toekomen-
 de dingen en voorsiet / noch voor-
 leden dingen en gelheught / maer
 alle dinghen teghens aenschout
 met ende de selve werckinge van
 dyne Goddelijcke kennisse; de-
 wyle dat die dinghen / de welcke
 ten aensiene van ons / niet alleen
 verre af / maer misschien noch
 niet in wesen en sijn / voor u te-
 ghenwoordigh staen: soo volghet
 het / dat dynen soeten Sone noch
 steeds voor u gekruyst is han-
 ghende / tusschen hemel ende aer-
 de; noch steeds bloedet aen het

84   Het Gebedt Christi
Cruyce / ende met tranen ende
suchtingen biddeet voor de Son-
daers / Vader vergeeft het hun.

Doo vergebet dan / bid ick u/
doo de kracht van dit ghebedt/
de sonden van dynen suppliant:
die ick/helaes ! by naer vergeten
hebbe ; maer se zijn voor u alle
tegenwoordigh / ende roepen tot
u om rechtveerdigheydt. Want
indien dit krachtich ghebedt ver-
hoozt wiert voor syn gheslagen
ende boose vyanden / de welcke
syn ghebedt noch en versochten/
noch en achteden, sal het dan niet
verhoozt werden voor die ghene
die haer neffens hem voeghen/
beyde in gebedt om vergevinge/
ende in tranen / om dynen toorn
tegens de selve wyt te blusschen ?
Hemelsche Vader ! Ick en hebbe
niet van mijn eyghen dat ghy
kout aennemen ; maer hier biede
ick u aen / de verdiensten ende de
ghehoorsaemheyt dynes eenigen
Zoons

Soons; alle de vermoeptheden
ende droeffenissen die hy in dese
weereelt door de Sondaers ghe-
leden heeft. Want dit is onsen
rijckdom/ dit is onsen schat / dit
is 't erf-deel dat hy ons gegeven
heeft/ ende waer van hy ons erf-
ghenamen ghemaect heeft door
synen uptersten wille en Testa-
ment: ende dit komt ons met
recht toe. Want dat gene 't welk
ons om niet gheschoncken is / en
is niet min onse/ dan 't ghene wy
door onse eyghene neerstighejdt
gewonnen hebben.

Ende / O gheseghende Saligh-
maker! wat kan my ontbreken
als ick u hebbe? indien ick u heb-
be / soo hebbe ick mijn deel in
dijne ghebeden / in dijne tranen/
in dyn bloedt / in dijne doot/ in
alle de verdiensten dijnes lydens:
ende ick sal oock mijn deel heb-
ben in dijne glorie.

Ghy en hebt niet alleen aen
het

86   Het Gebedt Christi
het Cruyce voor de Sondaers
gebeden / maer ghy biddet noch
gheduyzigly voor haer tot dynen
Vader ; dat het hem beliebe haer
te vergeben / u toe te rekenen hare
misdaden / ende haer toe te reke-
nen uwe gerechtigheydt.

O Inghewanden van barm-
hertigheydt ! houdt niet op / dat
bidde ick u / dit gebedt / Vader ver-
ghevet hem , dickwils voor my
t'erhalen tot dynē Vader. Want
dewyle ick midts te sondighen/
dickwils dynen vbandt worde /
dickwils u kruyge, wat soudet
van my gheworden / indien ghy
niet dickwils tot dynen Vader
en badet dat hy t my vergheben
wilde ? Ende derhalven / O mijn
ghewisse Saligheydt ! soo dick-
wils als ick / ofte door mijn ey-
ghen swackheydt / ofte door de
sterckheydt van mijne vbanden/
in sonde valle, seght och so dick-
wils voor my tot dynen Vader/
Vader

Vader vergeeftet desen armen son-
daer : Vader , om mijnent wille en
weest doch niet toornigh op hem.
Ende / te grooter dat mijne mis-
daden sullen wesen / des te groo-
ter sal dijne eere zyn in vergiffe-
nisse booz my te verwerpen.

Want / dewijle dat onder alle
eygenschappen die GODE wer-
den toe - gheschreven / de goet-
hepdt / (naer het begryp van ons
verstande) d'alder-uytnemenste/
ende waer in hy sich aldermeest
verheerlijckt / ende waer over hy
aldermeest in hemel ende op aer-
den gheprezen wordt ; soo volgt
het / dat te meer goethepdt hy be-
toont in eenige daedt / des te meer
heerlijckhepdt behaeldt hy daer
door. Ende derhalven / ghelijc-
kerwijs als G O D in 't generael
soo groote goetheyt niet en heeft
gheopenbaert in eenigh werck /
jae niet in alle wercken / als hy
wel ghetoont heeft in het werck
van

88   Het Gebedt Christi
van onse versoeninghe; waer in
hy soo vele dinghen beyde ghe-
daen ende gheleden heeft om ons
goedt te maecten: ende ghelyck
daer dooz in 't generael/het lyden
onses Salighmakers soo verre is
van oneerlyck te zyn / dat alle de
wercken G O D S op een ghe-
leght/ soo grooten eere niet dooz
hem en behalen: Soo desgelijck
in 't particulier / te meerder dat
de sonden zyn die daer dooz ver-
geven worden / ghelyck alsse te
grooter goetheydt te keimen ge-
ven / alsoo moet oock de glorie
des te grooter zyn diese is ver-
weckende.

In wiens tegenwoordigheyt
dit Gebedt gedaen wierdt.

Dit alles gheschiede inde
teghenwoordigheyt van
syne ghebenedijde Moeder / en-
de verscheppen van syne liefste
Vrienden:

Vrienden : de selve als roepende tot ghetuyghen van dit Generael Pardon; de selve als roepende tot getuygen/ dat/ghelyck alse alle verlost waren / alsoo oock alle konden vergiffenisse kryghen dooz syne doodt. Leerende haer oock niet eenen / eerstelyck / datse d'ongelijcken sonden vergheben die hun in eygen persoone waren aengedaen: Ten tweeden/dat hoewel het hun toeghelaten wierdt te weenen over syne doodt / soo en was het hun nochtans niet gheoorloft wrake daer over te soecken / ofte te begeeren. Ten laetsten / om haer te vermanen datse sich nebens hem souden boeghen in het doen van dit minnelyck gebedt: Vader vergevet hun, want s'en weten niet wat sy doen.

Onsen Salighmaecker en wilde syn leven niet neer-leggen / booz ende al-eer hy ghemaect hadde
een

90 Het Gebedt Christi

een gantsch volmaeckte knoop
van vrientschap ende vrede; vooz
ende al-eer hy den mensche ver-
soent hadde met G O D T; vooz
ende al-eer hy sijn vpanden ver-
soent hadde met sijn vrienden.
Want mitsdien hy sijnen Vader
badt dat hy wilde vergeben/daer
mede soo bebal hy sijne vrienden
datse noyt en souden beschuldi-
ghen. Want wat Justitie kon-
der versocht worden teghens die
ghene die Pardon verkreghen
hadden? Hoe soude den mensche
r'onvreden zijn/ als G O D te vre-
den is? Ghelijck hy hun liet een
lijden om te weenen / so bebal hy
hun oock een mede-lijden om te
vergeben.

O gantsch geluckige ende hey-
lige dagh! op den welken den
S O N E badt / den V A D E R
bergaf / ende de Menschen ver-
soendt wierden. Ende dit was
den Vrede/ O groote Verlosser!

de

aen het Cruyce. 91

de welcke door hemelsche stemmen (als door dijne Heraulten) lieflijck wiert afgherkondicht op dynen gheboorten-dagh: Vrede op der Aerden, inden mensche een goet behaghen. Luc. 2. 14. Dit was de Gifte/ de welcke ghy dijne Discipulen nae- liet in dijn laetste Predicatie; segghende: Mijnen Vrede geve ick u. Iohan. 14. 27. Ende aldus in sijn uytterste biddende voor dijne vanden / so scheent ghy op dese wijze te spreken tot dijne vrienden.

De groote Vrede der Weereldt besloten.

Siet, mijn Vrienden, nu besluyte ick den grooten Vrede der Weereldt. Ick hebbe u versoent met mijnen Vader; Ick hebbe u vereenight met my selven; ende ick be-
laste u Vrede te houden met alle menschen. Ghelijck als ick sterve
ia

92   Het Gebedt Christi

in liefde met alle menschen , soo moet allen haet onder de ghene die mijne zijn , door mijn doot zijn uyt-ghebluscht. Helaes ! wat sou- det gheworden van u ende 't ghe- beeke menschelijcke gheslachte, in- dien ick nu stierve in ongenoegen ofte t'onvreden zijnde ? Gewisse- lijck , dan en sout ghy niet versoent zijn met mijnen Vader ; dan en sout ghy niet vereenight zijn met my. Ende waerlijck , soo dickwils als ghy met uwen broeder in vyandt- schap zijt , soo dickwils wijckt ghy van dese versoeninge , soo dickwils breeckt ghy dese vereeninge. Wan- neer ghy zijt in onderlinghe twist, soo loert uwen vyandt den duyvel daer op , al even-eens ghelijck een Arent 'toogh heeft op een Hane- ghevecht , ofte ghelijck een Wolf op 't harde stooten vande Rammē ; voor - hebbende u alle beyde tot sijn proye te maken. Ist sake dat ghy tegē malkanderen in haet valt,

soo

soo raectt ghy in verschil met my.

O ghebenedijde Vrede-maker!
wie sal dorven wake nemiē over
lichte ongelycken/ daer ghy ghe-
bedē hebt vooz die/die u ter doot
toe pijnighden? Dewyle ghy
niet en achtet de naghelen die
dijne handen ende voeten door-
boorden/ sal ick dan hoogh op-
nemen eenigh bitsigh ofte on-
vriendelijck woort? Hoe sal ick
uysinniglijck dozbē eenig men-
sche vooz mijn vbandt houden/
ghemerckt dat ghy een vriendt
en broeder woudt zyn aen alle?
Waerlijcken/ dus vele mach pe-
nandt leeren van sijn eyghen
swackste redelijck verstandt; dat
met andere te haten/ soo verliese
ick dijne liefde; om dat ick die
hate die ghy bemindt/ ende vooz
de welcke ghy niet op en houdt
te bidden. **O** ghesonthepdt van
mijn ziele! Duyt my niet/bid' ick
u/ ofte buypen dijn ghebedt/ ofte
bupten

94 Het Gebedt Christi

buyten den vrede en versoeninge
die ghy ghemaect hebt; nadien
ick doch gheen voordeel en kan
hebben door 't eene / ten zy dat
ick in-ghesloten ben in 't andere.
Ende nadien de sonden daer van
ick Pardon versoecke / on-eyndi-
gher wijse hatelijck zijn aen di-
nen Vader; soo en laet my d'on-
ghelijcken niet onberozaghelijck
achten / die eenigh mensche my
sal aendoen, laet my niet min on-
willig zijn om te wreken het eene/
dan om gestraft te worden over
het andere. Ja laet my niet min
willigh zijn om te bidden voor
de misdaden van andere / als ick
ben dat ghy soudet bidden voor
mijne misdaden: niet min sorg-
buldigh / beyde om quijt-schel-
dinghe te doen / ende te midden
voor de misdaden van andere te-
gens my selven / dan ick zijn sou-
de om Pardon te versoeken voor
mijne misdaden tegens u.

E E N

EEN BESLUYT ENDE

Danck-segginge, Gebedt, ende
Offerhande.

ICK aen-bidde, love ende
verheerlijcke u, ô Heere J E S V
CHRISTE! Ick gebenedijde
ende dancke u, ô Sone des leven-
digen Gods! om dat ghy niet alleen
en hebt ghedooght, maer oock u
selven onderworpen, op dat dijne
heylige leden dus wreedelijck voor
my beyde ghetormenteert en oock
gheschonden souden worden. Ende
nu soo seghene ende groete ickse
alle met groote nederigheydt, om
de liefde ende eere wille, die ick
schuldigh ben beyde te draghen
ende te bewijfen tot uwaerts, voor
dese weldaedt. Ick groete ende
kuffe dijn gebenedijde voeten, die
vele moeyelijcke dagh-reysen ge-
daen hebben, ende ten laetsten voor
my ter doodt in dijn bloedt gheba-
det

96 Het Gebedt Christi

det zijn; latende merck-teecken
 naer sich, in wat voet-stappen ick
 mijnen ganck behoore te schicken.
 Ick groete dijne knien, die dickwils
 inden ghebede ter aerden zijn ge-
 boghen gheweest, ende oock dick-
 wils voor my door reysē vermoeyt.
 Ick groete dijn ghebenedijde borst,
 die inwendelijck door liefde is ont-
 steken, ende uytwendelijck door
 knobbelachtige roeden is geschon-
 den gheweest. Weest gegroet hey-
 lige zijde, die gheopent is; min'lijck
 ende soet herte, dat voor my met
 een lance is doorboort geworden.
 Weest gegroet vermorfelde rugge
 mijns Verlossers, door-ploegt ende
 gevoorent met pijnelijcke slaghen.
 Weest ghegroet heyliche armen, op
 't alderwijste uyt-gestreckt om alle
 sondaers t'omhelsen: ende alder-
 mildadighste handen om onder de
 selve uyt te deylen den schat dijnes
 bloedts. Ick groete dijn glorieus
 aengesichte besuydelt met spuygsel,
 om

aen het Cruyce. 97

om 't welck om te vaeghen ghy
noch lust noch moeyte en hadt.
Ick groete dijn honigh-vloeyende
mondt, ende alle dijne Instrumen-
ten van sprake; die door een spongie
vol edick, ofte door eenighe andere
middelen, niet en konden verhin-
dert worden van voor my te bid-
den. Ende ghy sachtmoedige oorē,
om mijnent wil vervult met blas-
phemien ende verwijtinghen; ghy
minnelijcke ooghen, die voor my
vele slagh-reghens van tranen hebt
uyt-ghegoten, ick groete u eerbie-
delijck. Ick groete dijn Koning-
lijck hooft, seer wreedelijck met
doornen door-steecken ende door-
prickelt, om my te verçieren mette
Kroone der glorie. Alder-vriende-
lijckste J E S U! Ick groete dijn
gheheel lichaem, 't welck bespot,
ghegeesselt, ghekruyst is gheweest.
't Welck tot mijner saligheydt is
ghestorven ende begraven gewor-
den. Weest gegroet Roof-verwige
F wonder,

98   Het Gebedt Christi

wonden, ende dierbaer bloet, welck
 voor my aen dijnē Vader is op-
 gheoffert. Weest ghegroet alder-
 edelste Ziele mijns S A L I G H-
 M A K E R S, die gantsch smade-
 lijck ghequollen ende ter doot
 gekruyst werdt, om my 't eeuwigh
 leven te verwerven. Ick bekenne,
 O minnelijcken H E E R! dat 't se-
 dert ick in dese sondighe weereldt
 ben voort- ghebracht, soo hebbe
 ick voort-ghebracht een weereldt
 van sonden. Daerom soo bid' ick
 u door het lijden van dijne alder-
 heylighste leden dat ghy alle mijne
 leden wilt reynigen van de verdor-
 ventheden daer mede ick de selve
 seer grouwelijk beyde besmet en-
 de mis-smaeckt hebbe; ende die
 Heylighen door de verdiensten van
 dijn bloedigh lijden. Ick bid u
 (Ô H E E R E) door d'oneynde-
 lijcke schat van alle dijn verdien-
 sten, dat ghy my jonstelijck wildt
 vergheven het ghene ick misdaen
 hebbe

aen het Cruyce. 99

hebbe, ende mildelijck **gheben** het
ghene ick niet en hebbe konnen
verdienen.

Ende ô Alder-barmhertighste
V A D E R ! Alder-machtigh-
ste Schepper van Hemel en Aerde !
al-hoe-wel ick onder alle fondaers
d'alder-onweerdighste ben ; noch-
tans offere ick aen u d'alder-dier-
baerste doodt van dijnen eenighen
Sone, voor alle de misdaden die ick
ghedaen hebbe, ende voor alle de
weldaden die ick begheere. Aen-
merckt, O Alder-medoogenste Va-
der, watte godloosheden om mij-
nent wille zijn ghelegt gheweest
op dijnen alder-godsaligsten Sone.
Aenschout den gescheurden Rock,
van dijnen Sone **J O S E P H**,
druypende van bloedt ; ende besiet
of ghyse kendt voor sijn kleedt.
Waerlijck hy is ghevallen in 't ge-
weldt van eenigh boos ghedierte,
welck hem aldus heeft verscheurt,

F 2

ende

100 Het Gebedt Christi

ende ghetrap in sijn bloedt ; ende den selven gheheel mismaeckt met de vuyligheydt onser sonden. O Uyt-deylder van genade! slae d'oo-gen dijner Majesteit op 't on-uyt-sprekelijcke werck dijner barmhertigheyt, aenschouwt, bidd' ick u, wie het is die aldus heeft gheleden; ende siet jonstelijcken aen dien genen voor den welcken hy geleden heeft.

Aenschout, O glorieuse VADER! de leden van dijn soete Kint, wreedelijck aen het Cruys uyt-gereckt; ende siet jonstelijck aen wat mijn substantie is. Siet sijn bloedende handen ghenaghelt aen het Cruys, ende latet u believen my te vergeven de bloedighe sonden die mijn handen begaen hebben. Siet sijn naeckte zijde door-steken met een Lance; ende vernieuwt my met de ghebenedijde fonteyne die uyt die wonde vloeyt. Siet sijn onbe-vleckte voeten door-slaghen met
rouwe

aen het Cruyce. 101

rouwe ende fcherpe naghels; ende
maeckt my door 't vellen der felfer
aen het Cruyce bequaem, om ftant-
vaftelijck te loopen den wegh dij-
ner gheboden.

Aenmerckt, O eeuwige VADER!
dijnen weerden Sone, in 't fchoon-
fte bloeyen fijnder jaren, hoe fijnen
necke boogh, fijn hooft neer-hingh;
hoe fijn geheel aenschijn mifmaect
was. Aenschouwt, hoe fijn fterren-
oogen ghefoncken zijn ende in fijn
hooft ghebroken; hoe fijn neufe
fcherp wordt, fijn lippen bleyck,
fijn ooghen-fchelen ftijf, fijn kaken
ingevallen ende ghedoodt-verwt:
Aenschouwt, hoe fijn borft is op-
gheswollen, fijn fyde bloedigh, fijn
ingewanden dorre, fijn armen ende
beenen ftijf: Aenschouwt fijn gant-
fche lichaem verandert in een doot.
Aenschouwt mijnen **Priester** / die
met gheen ander bloedt en behoeft
befprenght ofte geheylicht te wor-
den, maer glinfert vol van glorie in

sijn eyghen. Aenschout mijn behaghelijcke ende volmaeckte **Offerhande**; wel-rieckende ende aenghenaem voor u. Aenschouwt mijnen **Advocaet** die ick hebbe ghenomen om mijn sake voor u te bepleyten. Hoort hem, bid ick u, ende neemt aen de defentie die hy alle ure voor my doet. Gheeft doch, O medelijdige **V A D E R!** dat ick hem steeds mach hebben tot mijnen **Advocaet** / den welcken ghy my, niet door eenige mijne verdiensten, maer door dijn loutere genade gegeven hebt tot mijnen **Verlosser**.

O Almachtige **V A D E R** mijns **H E E R E N!** Al wat ick konde vinden alderdierbaerst, ende alderkostelijckst te wesen dat hebbe ick u devotelijck aengebodē: **Schickt** nu dijn selven, om dijn ghenade ende barmhertigheydt my toe te **schicken**. Ende hoe-wel ick onwaerdigh ben dijn rijcke jonsten; ten aensien van mijn verdiensten,
noch-

aen het Cruyce. 103

nochtans soo gedenckt sijne Barm-
hertigheden, gedenckt dijne belof-
ten, ghedenckt d'onwaerdeerlijcke
verdiensten mijns Verloffers: ghe-
denckt wat hy heeft ghedaen, ende
wat hy heeft gheleden, even van zijn
Arribbe tot zijn **Cruyce**; ende dat
niet voor hem selven, maer voor
my. Alle het welcke ick u hier, ô
alder-vriendelijckste Vader op-
offere, als een offerhande voor mijn
sonden, ende voor alle mijne ghe-
beden. Want alles wat ick van u
verfoecke, dat doe ick in sijne n-
name, en om sijnen't wille; dat doe
ick om de liefde die ghy **draeght**
tot hem, ende om de liefde die hy
draeght tot my.

Ghy hebt beloofd de Vaders te eeren
in hare Sonen, ende de Sonen om ha-
rer Vaders wille. O Ionstige **HEERE!**
eert nu dijnen eenigen Sone, mits goet
doende aen my, om de liefde wille die
ghy draeght tot hem. Want hy is mijn
VADER, mijn tweeden **Adam**;
ende ick ben sijn Sone, hoewel onghe-

104 Het Gebedt Christi

hoorsaem ; nochtans , overmidts ick
waerlijck sijn Sone ben , so weest doch
gunstigh aen my , om de liefde wille
die ghy draeght tot hem. Want ghe-
wisselijck , hy heeft veel meer voor my
betaelt dan ick schuldigh ben . Gheen
misdaedt kan soo swaer zijn , voor de
welcke sijne droefheydt , sijn lijden ,
sijne onderdanigheydt , ende boven al
sijne uyt-ghestorte liefde , niet volko-
mentlijck en heeft voldaeen ; de welcke
sijne groote rivieren van bloedt niet
en kunnen af-wasschen ; de welcke niet
en kunnen verdroncken ende verslon-
den worden in sijne doot.

O Hemelsche V A D E R ! daer en
is in myselfen niet , dat ick dorve be-
staen u te presenteren. Want wat doch
kander van desen misput voort-komē,
dan 't ghene dat walghelijck is ? Wat
vrucht kont ghy verwachten van dese
aerde , die ghy vanden beginne ver-
vloecht hebt , dan doornen ende diste-
len ? Ende daerom soo offere ick u de-
sen mijnen S A L I G H M A K E R
ende Verlosser , dijen alder-gehebene-
dijdsten Sone ; ende d'onmetelijcke
liefde door de welcke ghy hem inde
Weereldt hebt ghesonden , bekleedt
met mijn vleesch , om my daer door te
be-

bevrijden van d'eeuwighe doot. U
biddende te willen aen-nemen sijne
nederighe ende vyerighe ghebeden,
voor mijne dorre ende lauwe devotië.
Ontfanght sijne tranen, voor den tra-
nen-vloedt die ick behoorde uyt te
storten; maer overmidts de hardigheyt
van mijn herte, niet uyt-storten en kan.
Ontfanght sijne onbegrijpelijske droef-
heden ende tormenten, de welcke ghy
alleen volkomentlijcken weet, voor de
droefheydt ende verslaghentheykt die
ick schuldigh ben te volbrengen. Ten
laetsten, neemt aen sijn scherp ende
strenghe leven, met alle sijne vermoeyt-
heden ende oeffeninghen der deught;
Neemt aen sijn wreede doot, ende
alle sijn lijden, als een Offerhande aen
dijne glorieuse Majesteit; voor alle de
quade wercken die ick gedaen hebbe,
ende voor alle de goede wercken die
ick behoorde gedaen te hebben.

Voedt my met sijn vleesch, maeckt
my droncken met sijn bloet: laet sijn
droefheydt tot mijn ziele ingaen, op
dat ick gheheel versmelte in sijne lief-
de. Wech alle vreemde liefden; wech
met de menichte van weereeltsche in-
beeldinghen ende droomen: laet my
met hem ghekruyft worden aen de

106 Het Gebedt Christi

Weereldt. Laet my also met hem ster-
ven; dat mijn leven mach werden op-
gheleghet in dijne goddelijcke Schat-
kiste. Dijnen Apostel vergeleeeck alle
weereldtliche dingen by **dreck**: Phil. 3.
ende wel ten rechten mogen se verge-
leken wordē by dien Swaluwen dreck,
die daer viel op d'oogen **Tobiaë**, ende
hem blindt maeckte. Want de geeste-
lijcke dingen en konnen wy niet sien,
loo langhe onse ooghen belmeurt zijn
met desen dreck. **De Rijcke mogen**
gebreck hebben/ ende honger lyden;
maer die die den Heere breefen / en
hebben geen ghebreck aen eenighen
goedt. Psa. 34. De dinghen deses Wee-
relts en vervullē niet, maer se blasē op;
even als den Prophete van **Ephraim**
Hof. 12. seght: Hy voedt hem met
windt. Se zijn gelijk scherpe saucen,
die niet en voeden maer hongher ma-
ken. Se zijn ghelijck zout-water, om
den dorst te lesschen; ofte als olye om
vyer uyt te blusschen.

O mijn leven! O begheerte van
mijn ziele! verbergt my voor de wee-
reldt; verduystert my voor de wal-
ghende gunsten desselfs, ende neemt
my in d'heymelijcke vertreck-kame-
ren dijnes boesems daer in te woonen.

Een

Een dinck is noodigh ; ende dat be-
gheer ick. **Mijn Beminde is een.**
Mijnen **CHRISTVS IESVS**,
mijn **GODT**, mijnen **BRUY-
DEGOM** is een, ende mijn eenighe
Liefde. O hemelsche **VADER!**
laet gheen dinck my soet, geen dinck
my wel smaeckelijck zijn; laet gheen
dinck my beminnen, dan alleen desen
eenen **IESVS CHRISTVS**,
Laet hem **geheelijck mijne zijn/ ende**
ick geheelijck sijne. Laet my noch
beminnen, noch kennen eenigh dinck
anders dan hem, ende hem ghekruyft.
Wie met u ende met den Heylighen
Geest zy alle eere ende lof inder eeu-
wigheydt, **AMEN**.

*Lof, ende Heerlijckheydt, ende
Wijsheydt, ende Kracht, Heerschap-
pe, Rijckdom ende Macht, zy
onsen GOD, inder eeu-
wigheydt, AMEN.*

FINIS.

ne
du
ex
bu
ty

22
fu
v
to